

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SEKİZ YILLIK KESİNTİSİZ ZORUNLU
TEMEL EĞİTİM SONRASI KUR'AN KURSLARINDA
EĞİTİM VE ÖĞRETİM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa BÜYÜKDİNÇ

Enstitü Anabilim Dalı: FELSEFE ve DİN BİLİMLERİ
Enstitü Bilim Dalı: DİN EĞİTİMİ

Bu tez/..../2001 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SEKİZ YILLIK KESİNTİSİZ ZORUNLU
TEMEL EĞİTİM SONRASI KUR'AN KURSLARINDA
EĞİTİM VE ÖĞRETİM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa BÜYÜKDİNÇ

Enstitü Anabilim Dalı: FELSEFE ve DİN BİLİMLERİ
Enstitü Bilim Dalı: DİN EĞİTİMİ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Recep KAYMAKCAN

KASIM - 2001

ÖNSÖZ

Din, insanlığın asırlar boyu en başta gelen ilgi alanlarından biri olmuştur. Günümüzde din eğitiminin fert ve toplum açısından gerekliliği ya da gereksizliği gibi konular değil de onun yerine dinin etkili bir şekilde tüm yaş grubu insanlara nasıl anlatılmaya ve kavratılmaya çalışacağı konusu incelenmeli ve araştırılmalıdır.

1997 yılında sekiz yıllık zorunlu temel eğitimin kabulüyle birlikte İHL'nin orta kısımları kapanmış, dolayısıyla, bundan sonraki dönemlerde Kur'an kurslarına sekiz yıllık zorunlu temel eğitimi tamamlamış olan öğrenciler başvurabileceklerdir. Öğrencilerin yaş seviyesinin yükselmesiyle Kur'an Kurslarındaki eğitim ve öğretim programlarının ne gibi değişikliklere maruz kalacağını araştırmaya değer konu olduğunu düşünerek böyle bir konu seçmeye karar verdik. 1997 yılından sonra Kur'an kursları üzerine böyle bir çalışma yapılmamış olması da bu konunun araştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Böyle bir çalışmanın yapılmasını teklif ederek değerli görüş ve düşünceleri ile teşvik eden kıymetli hocam Yrd.Doç.Dr. Recep KAYMAKCAN Bey'e, bu çalışmamızda bize oldukça faydalı olan ve araştırmamıza ışık tutan, "Eğitim Kurumu Olarak Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma" adlı eserin yazarı Prof.Dr. M. Faruk BAYRAKTAR Bey'e, ayrıca çalışmamız sırasında bizlere yardımcı olan Ümraniye Müftüsü Lütfi AKAY Bey'e ve Kur'an kursu öğreticisi meslektaşlarıma da teşekkür ederim.

Mustafa BÜYÜKDİNÇ

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR vii

TABLolar	viii
ÖZET	xi
SUMMARY	xii

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMA KONUSU	1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	1
3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN METOT	2
4. ANKETİN HAZIRLANMASI	2
5. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ VE SINIRLILIKLARI	3
6. ANKETİN UYGULANMASI	3
7. ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ	4

BİRİNCİ BÖLÜM

YAYGIN DİN EĞİTİMİ

1. YAYGIN DİN EĞİTİMİ NEDİR?	5
1.1. Yaygın Din Eğitiminin Yapıldığı Alanlar	8
1.1.1. Camilerde Yürütülen Çalışmalar	8
1.1.1.1. Hutbeler	9
1.1.1.2. Vaazlar	9
1.1.1.3. Camide Kur'an ve din eğitimi-öğretimi	10
1.1.2. Cami Dışında Yürütülen Çalışmalar	10
1.1.2.1. Kur'an Kursları	10
1.1.2.2. Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri	11
1.1.2.3. İrşat Ekipleri	11
1.1.2.4. Seri Konferanslar	12
1.1.2.5. Yayın Faaliyetleri	12
1.1.2.6. Yurt Dışına Yönelik Din Eğitimi Faaliyetleri	12

İKİNCİ BÖLÜM

KUR'AN KURSLARI

1. KUR'AN KURSLARININ TARİHÇESİ	13
---------------------------------------	----

1.1. Asrı Sadette	13
1.1.1. Suffa	14
1.2. Osmanlılar ve Daru'l Kurra	15
1.3. Cumhuriyet Dönemi	16
1.4. Sekiz Yıllık Kesintisiz Eğitim Sonrası	18
2. KUR'AN KURSLARININ YAPISI	20
2.1. Fiziki ortam	20
2.2. Öğretmen	21
2.3. Öğrenci	22
3. GÜNÜMÜZE KADAR KURAN KURSLARI ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	22
3.1. Eğitim Kurumu Olarak Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma.....	23
3.2. Kur'an Kursu Öğrenci ve Öğreticilerinin Beklenti ve Sorunları	24
3.3. Kur'an Kursları Ders Programlarının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma.....	25
3.4. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Psiko-Sosyal Problemleri	25
3.5. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Mesleki Problemleri	26
3.6. Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur'an Kurslarının Problemleri ve Beklentileri.....	26
3.7. Kur'an Kursu Öğrencilerinde Dini Duygunun Gelişimi	28
3.8. Türkiye'deki Kur'an Kurslarının Tarihi	28
3.9. Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Yaygın Din Eğitimi ve Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur'an Kursları	29
3.10. Türkiye'deki Kur'an Kurslarının Din Eğitimi ve Öğretimimiz İçindeki Yeri..	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

1. ANKETE KATILAN ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ VERİLER	30
---	----

1.1. Öğrencilerin Şahsına Ait Bilgiler	30
1.1.1. Yaş Durumu	30
1.1.2. Cinsiyeti	31
1.1.3. Öğrencilerin Eğitim Durumu	31
1.1.4. Öğrencilerin Kur'an Öğrenme Durumu	32
1.1.5. Öğrencilerin Kaldıkları Yere Göre Dağılımı	32
1.2. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarıyla İlgili Veriler	33
1.2.1. Annenin Öğrenim Durumu	33
1.2.2. Babanın Öğrenim Durumu	34
1.2.3. Annenin Mesleği	34
1.2.4. Babanın Mesleği	35
1.2.5. Ailenin Aylık Gelir Durumu	35
1.2.6. Ailenin Oturduğu Konut	36
1.2.7. Öğrencilerin Aylık Masraflarının Ve Aidatlarını Kimlerin Karşılıdığı ..	36
1.2.8. Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettikleri Yer	37
1.3. Ankete Katılan Öğreticilerle İlgili Veriler	38
1.3.1. Öğretici Cinsiyet	38
1.3.2. Öğreticinin Eğitim Durumu	38
1.3.3. Öğreticilerin Görev Yaptıkları Kur'an Kursu	39
1.3.4. Öğreticilerin Hafız Olup Olmama Durumu	40
1.3.5. Haftalık Ders Saatleri	40
1.3.6. Öğreticilerin Okuttıkları Derslere Göre Dağılımı	41
2. ÖĞRENCİLERİN KUR'AN KURSLARIYLA VE BURADA YAPILAN EĞİTİM ÖĞRETİMİLE İLGİLİ DÜŞÜNCE VE KANAATLERİ	42
2.1. Öğrencilerin Kur'an Kurslarıyla İlgili Eğilim, Beklenti Ve Kanaatleri	42
2.1.1. Öğrencilerin Kur'an Kursundan Sonra Gitmek İstedikleri Okul.....	42
2.1.2. Öğrencilerin Kursu Tercih Etmelerine Etki Eden Faktörler	43
2.1.3. Kur'an Kursunda Okumaktan Memnuniyet	43
2.1.4. Öğrencilere Kursla İlgili Hoş Gelmeyen Hususlar	44
2.1.5. Kurs Öğrencisi Olduklarını Gizleyip Gizlememe Durumu	45
2.1.6. Öğrencilerin Kursta Geliş Amaçlarına Göre Dağılımı	45

2.1.7. Öğrencilerin Yönelmek İstedikleri Alan	46
2.2. Öğrencilerin Öğreticilerle İlişkileri	47
2.2.1. Öğrenci-Öğretici Münasebetlerinden Memnuluk Durumu	47
2.2.2. Öğrencilerin Problemlerini Öğretmenlerine Açabilme Durumu	48
2.2.3. Öğrencileri En Çok Üzen Öğrenci Davranışları	48
2.2.4. Öğrencilere Genellikle Uygulanan Disiplin	49
2.3. Öğretim Metodu Ve Müfredatla İlgili Görüşler	50
2.3.1. Öğrencilerin Öğreticinin Ders İşleyiş Şeklinden Memnun Olup Olmama Durumu.....	50
2.3.2. Kur'an Kurslarında Okutulan Derslerin Yeterliliği	51
2.3.3. İbadet Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	51
2.3.4. İtikat Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	51
2.3.5. Ahlak Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	52
2.3.6. Siyer Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	52
2.4. Öğrencilerin Derslere Karşı İlgisi	52
2.4.1. Öğrencilerin Derse Olan İlgileri	52
2.4.2. Öğrencilerin Hafızlık Hakkındaki Görüşleri	53
2.4.3. Öğreticilere Göre Hafızlık Kapasitesi Olmayanların Hafızlığa Başlatılması	53
2.4.4. Kur'an Kurslarındaki Dini Derslerin Yanında Olması İstenilen Dersler	55
2.4.5. Öğrenciler Daha Çok Hangi Derslere İlgi Gösteriyorlar	56
2.4.6. Ezberlediğiniz Dua, Ayet Ve Sürelerin Manalarını Bilme	56
2.5. Sosyal İlişkiler Ve Boş Zamanların Değerlendirilmesi	57
2.5.1. Öğrenciler Arası Arkadaşlık Durumu	57
2.5.2. Boş Zamanlarını Değerlendirme	58
2.5.3. Öğrenci Velileriyle Görüşme Düzeyi	58

3. KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN PROBLEMLERİ, BUGÜNKÜ DURUMLARI VE BEKLENTİLERİ	59
---	----

3.1. Mesleki Formasyon İlgili Durumu Ve Beklentileri	59
3.1.1. Pedagojik Formasyon Açısından Kendisini Yeterli Görme	59
3.1.2. Pedagojik Formasyonu Geliştirme	59
3.1.3. Kur'an-ı Kerimin Mealini Baştan Sona Okuma	60
3.1.4. Daha Önce Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma	60
3.2. Kur'an Kurslarında Uygulanan Metotlar	61
3.2.1. Dersin İşlenmesinde Takip Edilen Metot	61
3.2.2. Dersin İşlenmesinde Öğrencilerin Aktifliği	62
3.2.3. Verdiğiniz Derslerle İlgili Olarak Gezi, Gözlem Yapma Durumu	62
3.2.4. Öğrencilere Verilen Ödev Türleri	63
3.2.5. Derslerde En Fazla İlgilenilen Öğrenci	63
3.3. Müfredat Ve Dersler	64
3.3.1. Müfredat, Öğrencilerin Eğitim Durumlarının Yükselmesinden Dolayı Öğrenim İhtiyaçlarına Cevap Verebilmesi	64
3.3.2. Müfredat Konularının Verilen Süre İçerisinde Bitirilebilmesi	65
3.3.3. Temel Dini Bilgiler Dersinin Yeterliliği	65
3.3.4. Kur'an Okuma Dersinin Yeterliliği	66
3.4. Mesleki Ve Sosyal Etkinlikler	66
3.4.1. Ders Saati Dışında Öğrencilerle İlgilenebilme	66
3.4.2. Öğrencilerin Yanlış Tutum Ve Davranışlarının Karşısındaki Tutumunuz	67
3.4.3. Öğrencilerin Problemlerin Çözümünde Öğreticilerle İşbirliği	68
3.4.4. Bulduğunuz Kursun Derneği	68
3.4.5. Dernek Yönetimiyle İlişkiler	69
3.5. Sekiz Yıllık Zorunlu Temel Eğitim Sonrası Kur'an Kursları	69
3.5.1. İlkokul Mezunlarına Göre İlköğretimden Sonra Gelen Öğrencilerin Öğrenme Yetenekleri	69
3.5.2. İlkokul Mezunlarına Göre İlköğretimden Sonra Gelen Öğrencilerin Kur'an Kurslarına Adaptasyonları	70
3.5.3. Kursu Başladıktan Sonra Öğrencilerin Davranışlardaki Olumlu-Olumsuz Değişiklikler	70
3.5.4. Öğrencilere Göre İlköğretim Safhasında Okutulan Din	

Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	71
3.5.5. Öğrencinin Dinini Daha İyi Öğrenebildiği Yer	71
3.5.6. Öğrencilere Göre Sekiz Yıllık Temel Eğitimin Kur'an Kurslarına Etkisi	72
3.5.7. Öğretmenlere Göre Sekiz Yıllık Temel Eğitimin Kur'an Kurslarına Etkisi	73
SONUÇ	74
KAYNAKÇA	78
EK 1	83
EK 2	93
ÖZGEÇMİŞ	102

KISALTMALAR

- a g e : Adı geçen eser
- A Ü İ F : Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
- b k z : Bakınız
- c : Cilt
- D İ B : Diyanet İşleri Başkanlığı
- D İ B D E D : Diyanet İşleri Başkanlığı Din Eğitimi Dairesi
- D P T : Devlet Planlama Teşkilatı
- İ H L : İmam Hatip Lisesi
- İ A : İslam Ansiklopedisi (Diyanet Vakfı)
- İ A : İslam Ansiklopedisi (Milli Eğitim Bakanlığı)
- M Ü İ F : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
- S : Sayfa
- S A V : Sallallahü Aleyhi Vesellem
- T D V : Türkiye Diyanet Vakfı
- t y : Tarih Yok
- v b : Ve Benzeri

TABLÖLAR

TABLO 1: Öğrencilerin yaş gruplarına göre dağılımı	30
TABLO 2: Öğrencilerin cinsiyetine göre dağılımı	31
TABLO 3: Öğrencilerin eğitim durumu	31
TABLO 4: Öğrencilerin Kur'an Öğrenme Durumu	32
TABLO 5: Öğrencilerin kaldıkları yere göre dağılımı	32
TABLO 6: Annenin öğrenim durumu	33
TABLO 7: Babanın öğrenim durumu	34
TABLO 8: Annenin mesleği	34
TABLO 9: Babanın mesleği	35
TABLO 10: Ailenin aylık gelir durumu	35
TABLO 11: Ailenin oturduğu konut	36
TABLO 12: Öğrencilerin aylık masraflarının ve aidatlarını kimlerin karşıladığı	36
TABLO 13: Öğrencilerin ailelerinin ikame ettikleri yer	37
TABLO 14: Öğretici Cinsiyet	38
TABLO 15: Öğreticinin Eğitim Durumu	38
TABLO 16: Öğreticilerin Görev Yaptıkları Kur'an Kursu	39
TABLO 17: Öğreticilerin Hafız olup olmama durumu	40
TABLO 18: Haftalık Ders Saatleri	40
TABLO 19: Öğreticilerin Okuttıkları Derslere Göre Dağılımı	41
TABLO 20: Öğrencilerin Kur'an kursundan sonra gitmek istedikleri okul	42
TABLO 21: Öğrencilerin kursu tercih etmelerine etki eden faktörler	43
TABLO 22: Kur'an Kursunda okumaktan memnuniyet	43
TABLO 23: Öğrencilere Kursla İlgili Hoş Gelmeyen Hususlar	44
TABLO 24: Kurs öğrencisi olduklarını gizleyip gizlememe durumu	45
TABLO 25: Öğrencilerin kursa geliş amaçlarına göre dağılımı	45
TABLO 26: Öğrencilerin yönelmek istedikleri alan	46
TABLO 27: Öğrenci-öğretici münasebetlerinden memnunluk durumu	47
TABLO 28: Öğrencilerin Problemlerini Öğretmenlerine Açabilme Durumu	48
TABLO 29: Öğrencileri en çok üzen öğrenci davranışları	48

TABLO 30: Öğrencilere genellikle uygulanan ceza türü	49
TABLO 31: Öğrencilerin Öğreticinin Ders İşleyiş Şeklinden Memnun Olup Olmama Durumu	50
TABLO 32: İbadet Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	51
TABLO 33: İtikat Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	51
TABLO 34: Ahlak Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	51
TABLO 35: Siyer Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	52
TABLO 36: Öğrencilerin Derse Olan İlgileri	52
TABLO 37: Öğrencilerin Hafızlık Hakkındaki Görüşleri	53
TABLO 38: Öğreticilere Göre Hafızlık Kapasitesi Olmayanların Hafızlığa başlatılması	53
TABLO 39: Kur'an Kurslarındaki Dini Derslerin Yanında Olması İstenilen Dersler	55
TABLO 40: Öğrenciler Daha Çok Hangi Derslere İlgi Gösteriyorlar	56
TABLO 41: Ezberlediğiniz Dua, Ayet ve Sürelerin Manalarını Bilme	56
TABLO 42: Öğrenciler Arası Arkadaşlık Durumu	57
TABLO 43: Boş Zamanlarını Değerlendirme	58
TABLO 44: Öğrenci Velileriyle Görüşme Düzeyi	58
TABLO 45: Pedagojik Formasyon Açısından Kendisini Yeterli Görme	59
TABLO 46: Pedagojik Formasyonu Geliştirme	59
TABLO 47: Kur'an-ı Kerimin Mealini Baştan Sona Okuma	60
TABLO 48: Daha Önce Hizmetiçi Eğitim Kursuna Katılma	60
TABLO 49: Dersin İşlenmesinde Takip Edilen Metot	61
TABLO 50: Dersin İşlenmesinde Öğrencilerin Aktifliği	62
TABLO 51: Verdiğiniz Derslerle İlgili Olarak Gezi ve Gözlem Yapma Durumu	62
TABLO 52: Öğrencilere Verilen Ödev Türleri	63
TABLO 53: Derslerde En Fazla İlgilenilen Öğrenci	63
TABLO 54: Müfredat, Öğrencilerin Eğitim Durumlarının Yükselmesinden Dolayı Öğrenim İhtiyaçlarına Cevap Verebilmesi	64
TABLO 55: Müfredat Konularının Verilen Süre İçerisinde Bitirilebilmesi	65
TABLO 56: Temel Dini Bilgiler Dersinin Yeterliliği	65

TABLO 57: Kur'an Okuma Dersinin Yeterliliği	66
TABLO 58: Ders Saati Dışında Öğrencilerle İlgilenebilme	66
TABLO 59: Öğrencilerin Yanlış Tutum ve Davranışlarınız Karşısındaki Tutumunuz	67
TABLO 60: Öğrencilerin Problemlerin Çözümünde Öğreticilerle İşbirliği	68
TABLO 61: Bulunduğunuz Kursun Derneği	68
TABLO 62: Dernek Yönetimiyle İlişkiler	69
TABLO 63: İlkokul Mezunlarına Göre İlköğretimden Sonra Gelen Öğrencilerin Öğrenme Yetenekleri	69
TABLO 64: İlkokul Mezunlarına Göre İlköğretimden Sonra Gelen Öğrencilerin Kur'an Kurslarına Adaptasyonları	70
TABLO 65: Kursu Başladıktan Sonra Öğrencilerin Davranışlardaki Olumlu-Olumsuz Değişiklikler	70
TABLO 66: Öğrencilere Göre İlköğretim Safhasında Okutulan Din Dersinin Yeterli Olup Olmadığı	71
TABLO 67: Öğrencinin Dinini Daha İyi Öğrenebildiği Yer	71
TABLO 68: Öğrencilere Göre Sekiz Yıllık Temel Eğitimin Kur'an Kurslarına Etkisi	72
TABLO 69: Öğretmenlere Göre Sekiz Yıllık Temel Eğitimin Kur'an Kurslarına Etkisi	73

ÖZET

Bu çalışma, 1997 yılından itibaren sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçiş süreciyle birlikte Kuran kurslarının eğitim ve öğretimleri üzerine bir alan çalışması olup, buralarda okuyan bir gurup öğrenci ve bu kurumlarda resmi görev yapan bir grup öğretici ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada genel anlamda sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimden sonra Kur'an kurslarındaki eğitim ve öğretimin mevcut durumu tespit edilmeye çalışılmış, karşılaşılan problemler, öğrencilerin eğilim ve beklentileri, öğretmenlerin ders metodları, öğrenci problemlerini ele alış şekilleri ve müfredat gibi konular işlenmiştir. Bu alan çalışmasına İstanbul Müftülüğüne bağlı Ümraniye, Bağcılar ve Sultanbeyli ilçelerine bağlı Kur'an kurslarından 120 kız ve 120 erkek öğrenci ve yine 18 kadın ve 21 erkek öğretici katılmıştır.

Çalışma üç ana bölümde ele alınmıştır. Bu alan çalışmamıza giriş bölümü ile birlikte, birinci bölüm: Yaygın din eğitimi ve yaygın din eğitiminin yapıldığı alanlar, ikinci bölüm: Kur'an kurslarının tarihi gelişimi, üçüncü bölüm: Öğrencilere ve öğretmenlere yapmış olduğumuz anket çalışmasının değerlendirilmesi, Sonuç kısmında ise bu anket bulguları neticesi değerlendirilmiş ve önerilerle çalışma sonuçlanmıştır. Ayrıca yeri geldikçe her alandaki problemlere dikkat çekilerek alınması gereken tedbirler konusunda öneriler getirilmiştir.

SUMMARY

The State of the Education in Qoran Schools After the Decree About Eight year compulsory education

The thesis is a field study on the Qoran Schools and it is limited with a group of students and teachers in these schools I tried to describe the general state of education in Qoran schools after the decree about eight year compulsory education, the curriculum, the expectations and tendencies of the students, the teaching methods used by the teachers and their approaches to the problem of students.

I took 240 students (half of them are girls) from Qoran schools in Ümraniye, Bağcılar and Sultanbeyli and 38 teachers (18 of them are women) as the sampling group of the study in the introduction, I gave a general outlook about the subject and goal of the study and its importance.

In the first chapter, I gave information about mass (out of the schools) religious education in the second chapter, I described the historical development of Qoran Schools in the third chapter, I gave the results of the questionnaire and the evaluation of these results in the conclusion, There are some suggestions and some proposals should be taken on the subject.

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Kur'an Kursları Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı yaygın din eğitimi veren kurumlardır. Kur'an kursları, yıllarca milletimizin din eğitimine büyük katkılar sağlamıştır.

Bu çalışmada sekiz yıllık kesintisiz zorunlu temel eğitimin Kur'an Kursları üzerindeki etkisi, öğrencilerin bu kurslara taleplerinde değişiklik olup

olmadığı, öğrenciler ve kurs öğretmenlerinin bu kurslarda eğitim konusundaki beklenti ve problemleri incelenecektir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmanın amacı, sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimden sonraki Kur'an kurslarının yerini ve mevcut problemlerini bir çalışma ile tesbit ederek, yaygın din eğitimi ve öğretimi alanındaki yeni gelişmelere katkıda bulunmaktır. Bunun için Kur'an kurslarındaki öğretmen öğrenci ilişkisi, müfredat programı, eğitim ve öğretim esnasında karşılaşılan problemler, bilimsel metotlarla tesbit edilmeye çalışılacak ve bu kurumlarda sürdürülen eğitim faaliyetlerine katkıda bulunulacaktır.

Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimden sonra Kur'an kurslarında ilk kez uygulanacak olan programın yeterli olup olmadığı; yeterli değilse sebeplerinin araştırılarak bulunması da amaçlarımız arasındadır.

Araştırmanın önemi, ilkokul mezunları sekiz yıllık kesintisiz temel eğitime geçilmeden önce (1997'den beri) Kur'an kurslarına kayıtlarını yaptırıp okuyabiliyorlardı. Sekiz yıllık temel eğitimle birlikte yaş seviyesi yükselmiştir. Yaş düzeyindeki bu değişiklikte birlikte öğrencilerin Kur'an kurslarına başlama, din eğitimi bilgi düzeyi ve zihni gelişimlerinde farklılık meydana gelmiştir.

Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimden sonraki dönemlerde gelecek olan öğrenciler mezun oldukları okullardan din kültürü ve ahlak bilgisi almış olarak Kur'an kurslarına geleceklerinden dolayı öğretmenlerin ve müfredat programlarının bu gelişmeler doğrultusunda yeniden hazırlanması gerekmektedir.

Bunun için araştırmamız neticesinde Kur'an kursları eğitimi ve oğretimi hakkında yeni teklif ve tenkitlerde bulunarak eğitim ve oğretime katkıda bulunmaktır.

3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN METOT

Araştırmamızda teorik bilgilerle birlikte anket metodu kullanılmıştır. Anketle elde edilen neticeler, çeşitli araştırmalarda elde edilen bilgilerle desteklenmiştir.

Sekiz yıllık zorunlu temel eğitimin Kur'an kurslarına olumlu ya da olumsuz ne tür etki yaptığını tesbit etmek maksadıyla anket çalışması yapılmıştır. Araştırmamıza İstanbul Müftülüğüne bağlı Kur'an kurslarından 240 oğrenci ve 39 oğretici katılmıştır.

4. ANKETİN HAZIRLANMASI

Sekiz yıllık zorunlu temel eğitimle birlikte oğrenciler ve oğreticilerin Kur'an kursları ve ders programları hakkındaki dışüncelerini oğrenmek için iki ayrı anket hazırlanmıştır. Oğrenciler ve oğreticiler için anketin hazırlanıp geliştirilmesinde bu konuyla ilgili olarak yapılan araştırmalardan, özellikle de M. Faruk Bayraktar'ın "Eğitim Kurumu Olarak Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma" isimli çalışmasından faydalanılmıştır.

Anket sorularını uygulamadan önce, soruların anlaşılabilirliğini tesbit amacıyla yöneticiliğini yaptığımız Alemdar Merkez Kur'an Kursu'nda 30 oğrenciye pilot çalışması yapılmış, anlaşılması zor ifadeler bu çalışma ile anlaşılabilir hale getirilmeye gayret edilmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ VE SINIRLILIKLARI

Bu araştırmamız, İstanbul iline bağlı merkez ilçeler (Ümraniye, Sultanbeyli ve Bağcılar ilçesi) müftülüğüne bağlı Kur'an kurslarında okuyan 240 oğrenciyi ve bu kurslarda oğreticilik yapan 39 resmi oğreticiyi kapsamaktadır.

Araştırmamız empirik bir araştırmadır. Kur'an kursu tesbitinde, öğrenci sayısı fazla olan Kur'an kursları örneklem için tercih edilmiştir. Araştırmamız sekiz yıllık zorunlu temel eğitim sonrası Kur'an kurslarında eğitim ve öğretim olduğu için bu kurslarda okuyan öğrencilerin de çoğunluğu ilköğretimden yeni mezun olan öğrenciler olmasından dolayı bu kurslar tercih edilmiştir. Araştırma yaptığımız Kur'an kurslarının öğrenci kapasiteleri en az olanın öğrenci sayısı 90 ve üzeridir.

Anket uygulanan Kurslarda öğrenciler tesadüfi olarak seçilmiştir. Ancak kız ve erkek öğrencilerin sayısal olarak eşit olmasına daha iyi mukayese yapabilmek açısından özen gösterilmiştir.

6. ANKETİN UYGULANMASI

Öğrencilere anket bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anket uygulamadan önce öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere anketleri sınıfta doldurmaları için belirli bir süre verilmiş ve süre bitiminde anketler toplanmıştır.

Kur'an kursu öğreticilerine de bizzat araştırmacı giderek anket sorularını vermiş, belirli bir süre sonra doldurulan anketler araştırmacı tarafından Kur'an kursu öğreticilerinin görev yaptıkları kurslardan toplanmıştır.

Anket uygulaması esnasında bir problemle karşılaşılmağı ve anketlerin tamamına yakını, denekler tarafından doldurulmuştur. Anket uygulamasında anketlerin yüksek oranda doldurularak geri dönmesinde ve uygulamada problem yaşanmamasında araştırmacının aynı bölgede Kur'an kursu yöneticisi olmasının da etkili olduğu söylenebilir.

7. ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Anketin uygulanması tamamlandıktan sonra, anketteki ham bilgiler sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan “SPSS for Windows 10,0” programına yüklenmiştir. Öğretici ve öğrencilere uygulanan anket bulgularındaki sayısal değerler tablolarda düzenlenmiştir. Tablolardaki bilgiler ışığında sonuçlar ilgili literatür de dikkate alınarak yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAYGIN DİN EĞİTİMİ

Dinin olduğu yerde her ne sebeple olursa olsun onun eğitiminin de yapıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Tabii olan da budur. Çünkü, bireyin olduğu kadar, toplumun da sosyal kontrolünü sağlayan vasıtaların en önemlisi dindir. Dinin vazettiği inanç sisteminin dünya görüşünün fert ve topluma ulaştırılması eğitim vasıtasıyla mümkün olmaktadır. Din gerçeğinden hareketle, onun eğitimine, fertlerin dinden gelen değer yargılarını öğrenmelerine ve bunları kendilerini izleyen kuşaklara aktarabilmelerine imkan sağlanması inanç ve vicdan hürriyetinin bir gereği olarak kabul edilmiştir.

Din eğitimi, genel eğitim içinde önemli bir yere sahiptir. Kişisel gelişim, toplumsal katılım vb. sebepler din eğitiminin genel eğitimdeki yerini almasını gerektirmektedir (Bilgin, 1981, 469). Aynı sebepler din eğitiminin yetişkinler eğitimindeki yerini almasını da zorunlu kılmaktadır. Çünkü hayatın bir dini yönü ve dini yorumu vardır. İnsanların dini ihtiyaçları, istekleri ve problemleri vardır. Yetişkinlerin hayata tam olarak katılımı, bu ihtiyaçlarının, isteklerinin giderilmesi ve problemlerinin çözülmesi ile mümkün olabilecektir. Yaygın din eğitimi yetişkinler için olduğu kadar, onların içinde yaşadıkları toplum ve yeni yetişen nesiller açısından da gereklidir. Yeniliklerden habersiz ve onları yorumlayamamış insanlar topluma uyum sağlamada zorlanacaklardır. Neticede nesiller arası çatışmalar olacaktır (Tosun, 1993, 57). Şimdi yaygın din eğitiminin mahiyeti ve yapıldığı alanlar hakkında kısa bilgiler verelim.

1. YAYGIN DİN EĞİTİMİ NEDİR?

Yaygın din eğitimi teriminden kastedilen, örgün eğitim kurumlarında verilen din eğitimi ve öğretiminin dışında, halkı dini konularda aydınlatmak üzere değişik mekanlarda yapılan etkinliklerdir. Bu kavramla ilgili tarifler aşağıdaki şekillerde yapılmıştır.

Halka dini bilgi veren, hayatı yorumlama becerisi kazandıran, ortak dini ve milli değerleri aşıl原因an; dinin kardeşlik, fedakarlık, hoşgörü gibi mezziyetlerini kazandıran, dini ibadetlerin usulüne uygun yerine getirilmesine yardımcı olan ama sonuçta kişiyeye dini bir meslek kazandırmayan, bu alanda bir görev alabilme hakkına sahip kılmayan eğitim olarak tanımlayabiliriz.

Fertleri arzu edilen hedeflere ulaştırabilmesi bakımından fonksiyonel bir eğitim alanıdır. Bu eğitim, halka bilgi veren, ortak milli değerleri kazandıran, toplumu çağdaş medeniyet düzeyine ulaştırın ve fakat bu yolla eğitilenlere diploma vermeye veya sonuçta bir göreve hak kazanabilme imkanını veremeyen bir eğitimdir (D.P.T. İkinci Beş Yıl, 1968 - 1972, 114).

Türkiye’de örgün din eğitimi Milli Eğitim Bakanlığınca, yaygın din eğitimi faaliyetleri de bir anayasal kuruluş olan Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yürütölmektedir. Bu kurum Anayasanın 136. maddesinde şu şekilde yer almaktadır.

“Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanunda gösterilen görevleri yerine getirir” (Cebeci, 1996, 187).

Yaygın din eğitimi, her yaş ve eğitim düzeyindeki bireye, örgün din eğitiminin dışında hayat boyu devam eden bir eğitimdir. Bu tür eğitimin faaliyet alanı camilerdeki hutbe ve vaazlardan dini yayınlara kadar oldukça geniştir. Ayrıca hedef aldığı kitleler de oldukça değişiktir: okul, aile, cezaevleri, hastahaneler vb.

Yaygın din eğitimi, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen formel eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın din eğitiminde belli bir yaş sınırı yoktur. Her yaş grubu için (Çocuk, genç, yetişkin. vb.) yaygın din eğitimi faaliyetleri düzenlenebilir.

Yaygın eğitimin görevleri arasında, milli birlik ve beraberliği oluşturmak, milli bütünlüğü temin etmek, milli ve manevi kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıştırmacı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak yer almaktadır. Tanım, amaç, ilke ve görevleri ile sistemleştirilmiş yaygın eğitim amaç, ilke ve görevleri itibariyle yaygın din eğitim ve öğretimi kapsadığı görülmekle birlikte, uygulamalarda din eğitiminin sistemleştirilmiş yaygın eğitim içinde yer almadığını söyleyebiliriz. (Yaygın eğitim genel müdürlüğü tarafından düzenlenen halka açık kurs, seminer; mesleki ve teknik eğitim etkinliklerinde kültürel olarak dahi olsa din eğitimine yer verilmediği gözlenmektedir). Bu nedenle yaygın din eğitimi, örgün eğitimle dolaylı ilişkisini istisna tutarsak, örgün eğitim dışında etkinliklerde bulunan bir eğitim faaliyeti görüntüsü vermektedir. Şüphesiz bu görüntünün oluşmasında, toplumu din konusunda aydınlatmak, dini hizmetleri yürütmek görevinin yasalarla DİB'liğine bırakılmış olmasının önemli rolü vardır.

Yaygın din eğitiminde ulaşılması gereken hedefi eğitimci İsmail Hakkı Baltacıoğlu şu şekilde açıklamaktadır: “Şimdi öyle bir din dersi, din kitabı, din konferansı, cami vaazı düşünün ki, İslam dininin hem akıl,ham gönül dini olduğunu, Kur'an ayetleriyle göstermiş olsun. Şimdi böyle bir din anlayışının din kişiliği randımanı böyle olmayanla bir midir ? (Baltacıoğlu, 1964, 122). Köylü “Yetişkin Din Eğitiminin Teorik Temelleri” adlı kitabında eğitim ve öğretim açısından yetişkinlerin özelliklerini yedi ana başlık altında toplayarak şu şekilde açıklamıştır.

- a) Yetişkinlerin öğrenmeye karşı motivasyonları
- b) Fiziki ve psikolojik çevre
- c) Yetişkinler daha geniş bir tecrübeye sahiptirler
- d) Öğrenmeye hazırlık ve yönelim
- e) Bireysel farklılıklar
- f) Yetişkinlerin öğrenme şekilleri
- g) Öğrenme için daha farklı zamana ihtiyaçları

Öğrenme süreci, ancak üç husus bir arada ele alındığında en iyi şekilde gerçekleşebilir. Bunlar öğretici, öğrenen ve öğretilecek muhtevadır. İyi ve etkili bir öğretim için bu unsurlardan her biri diğer ikisiyle ilişkilendirilmelidir. Eğer bu üç unsurdan herhangi biri ortadan kaldırılırsa, gerçek bir öğrenme durumundan bahsedilemez. Dolayısıyla bizim önce yetişkin eğitiminin özünü oluşturacak olan yetişkinlerin eğitim ve öğretim açısından temel özellikleri bilinmemiz gerekmektedir.

1.1. Yaygın Din Eğitiminin Yapıldığı Alanlar

Diyanet İşleri Başkanlığının yürüttüğü yaygın din eğitimi faaliyetlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

1.1.1. Camilerde yürütülen çalışmalar.

Camiler, yaygın din eğitiminin en önemli mekanlarından biridir. İslam'ın başlangıcından günümüze kadar müslümanların toplanıp ibadetlerini yaptıkları kutsal yerlerdir. Her yaştan ve her kültürden insan ibadet maksadıyla camilere gidip ibadet ederler ve bu mekanlarda verilen hutbe ve vaazları dinlerler. Camiler, kurulmaya başladığı andan itibaren İslam kültür ve medeniyetinin oluşmasında ve gelişmesinde önemli bir rol oynamışlardır. Müslümanlar daha İslam'ın ilk asırlarında mescidi çok geniş bir anlayışla ibadet yeri, ilim ve eğitim, kaza dairesi (mahkeme salonu), ordu karargahı ve elçilerin kabul edilip diplomatik görüşmelerin yapıldığı bir makam ve hatta çok ender olmakla birlikte hapisane olarak da kullanmışlardır (Kazıcı, 1991, 225). Bunun yanında fetihlerin artması, coğrafi sınırların genişlemesi, çeşitli toplulukların İslam'a girmesi ve değişen şartlar, cami ve mescitlerin bazı fonksiyonlarını tamamen veya kısmen diğer kurumlara bırakmasını gerektirmiştir.

Camilerdeki din eğitimi yetişkinlere yönelik olarak iki şekilde yapılmaktadır. Bunlar ise hutbeler ve vaazlardır.

1.1.1.1. Hutbeler

İslam dinine göre cuma namazından önce, cuma hutbesinin okunması ve dinlenilmesi zorunludur. Ayrıca hutbe senede iki defa kılınan Ramazan ve Kurban bayramı namazlarından sonra da okunur. Bu namazlar tek başına kılınmadığı için hutbeleri çok sayıda kimse dinler. Hutbelerde, dini konular, milli birlik ve beraberlik, yardımlaşma, müslüman toplumu ilgilendiren ekonomik, sosyal ve kültürel konulara da yer verilir.

1.1.1.2. Vaazlar

Vaaz, Arapça bir kelimedir. Öğüt vermek, yapılan işlerin muhtemel sonuçlarını anlatarak uyarmak, inananların kalplerini yumuşatarak onları iyiliğe özendirmek anlamındadır . Vaaz; cami içinde namazdan önce veya sonra vaiz tarafından cemaate dini, dünyevi bilgiler öğretmek ve bunların daha doğru ve daha verimli bir şekilde yapılmasına katkıda bulunmak üzere kullanılmış bir hitabet şeklidir. Başka bir ifade ile camilerde ve topluca ibadet yapılan yerlerde toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla yapılan dini bir öğüttür (DİB Görev ve Çalışma Yönergesi, 54).Vaaz eden kimselere vaiz denir. Kur'an-ı Kerim'de vaaz, öğüt ve tesirli sözle uyarmak anlamında kullanılmıştır.

“Onlara öğüt ver; kendilerine tesirli sözler söyle” (Nisa, 4/63).

“Öğüt ver doğrusu öğüt inananlara fayda verir” (Zariyat, 51/55).

“Din Nasihattir” (Müslim, İman 95).

Günümüzde vaizler halkı dini yönden bilgilendirip aydınlatmak üzere DİB tarafından resmi olarak atanmaktadır. Bu vaizler cuma günlerinde, haftanın belli günlerinde, kandil gecelerinde, teravih namazından önce ve bayram namazlarından önce belli program dahilinde vaaz vermektedirler.

1.1.1.3. Camide Kur'an ve din eğitimi-öğretimi

Camilerde vaaz ve hutbeler dışında yaş ve öğrenim durumlarına bakılmaksızın isteyen herkes akşam kursları ve yaz kurslarına devam edebilirler. Camiler ibadet yeri olma özelliği yanında, din eğitim ve öğretiminin temeli olan iman, ibadet, siyer ve ahlak gibi konularda eğitim yapılan birer yaygın eğitim kurumudur. Örgün eğitimde okullar, nasıl, çocuk ve gençlere genel kültürün verildiği yer ise, camiler de her yaş ve seviyedeki insanımızın iman, ibadet ve ahlaki yönden yetiştirildiği, bilgilendirildiği, hiç değilse daha önce öğrendiklerinin tekrar edildiği yerlerdir.

1.1.2. Cami Dışında Yürütülen Çalışmalar

1.1.2.1. Kur'an Kursları

Kur'an Kursları, öğrenim çağında olanlardan ilköğretimi bitirenler ile yaşları ilerlemiş olanlardan okur yazar olanların alınıp Kur'an okuma ve temel dini bilgilerin öğretildiği, hafızlık yaptırıldığı Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı düzenli birer eğitim kurumlarıdır.

Kur'an Kursları, kuruluş tarihinden itibaren, ilkokul mezunlarına hitap etmekte idi. 4306 sayılı kanunla zorunlu eğitim süresi sekiz yıla çıkarılınca, Kur'an kursuna kaydolma yaşı 11'den 15'e yükselmiş oldu. Yani sekiz yıllık temel eğitimini tamamlamayan öğrencilerin Kur'an kursuna kayıtları yapılmamaktadır.

Kur'an kursları, bu kurslara devam eden vatandaşlarımıza ve çocuklarına Kur'an-ı Kerim ve dini bilgilerin yanında, milli birlik ve beraberliği temin etmede, onları İslam dinin birleştirici çatısı altında toplanmada, insanları iyiye ve güzele davet etmede önemli görevler üstlenmektedir.

Kur'an kurslarının gayesi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca çıkarılan, 3 Mart 2000 tarih ve 20697 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kur'an Kursları Yönetmeliği'nde şöyle sıralanmaktadır:

- a) Kur'an-ı Kerim'i usûlüne uygun olarak, yüzünden okumayı öğretmek,
- b) Kur'an-ı Kerim'i doğru bir şekilde okumayı sağlayıcı bilgileri (tecvid, tashihi huruf ve talim) uygulamalı olarak öğretmek,
- c) İbadetler için gerekli sure, ayet ve duaları doğru olarak ezberletmek ve bunların meallerini öğretmek,
- d) Hafızlık yaptırmak,
- e) İslam dininin inanç, ibadet ve ahlâk esasları ile Peygamberimizin hayatı ve örnek ahlâkı (sireti) hakkında özlü bilgiler vermek.

Görüldüğü gibi, mevzuatın Kur'an kurslarına yüklediği görevler, resmi veya özel başka bir kurum veya kuruluş tarafından üslenilmemiş olan görevlerdir. Kur'an kursları bu görevleriyle toplumda önemli bir yere sahiptirler.

1.1.2.2. Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri

Hizmet içi eğitim, bir kurumda çalışan bireylere, görevleriyle (işleriyle) ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutum kazanmalarını sağlamak amacıyla yapılan eğitimidir (Taymaz, 1981, 4).

Diyanet İşleri Başkanlığının en önemli görevlerinden biri de yaygın din eğitimi çalışmalarından biri olan hizmet içi eğitim kursları düzenlemesidir.

1.1.2.3. İrşat Ekipleri

İrşad, geniş kitlelere sunulan önemli bir hizmettir. Dolayısıyla irşad'ın coğrafi bölge, ekonomik kalkınmışlık veya geri kalmışlık, eğitim ve kültür seviyesi ve benzeri hususlarla yakın ilgisi bulunmaktadır.

1.1.2.4. Seri Konferanslar

Diyaret İşleri Başkanlığı toplumu dini konularda aydınlatma görevini merkezde ayda bir düzenlediği halka açık panel veya konferanslarla yerine getirir. İl ve ilçe müftülükleri imkanlarıyla taşrada zaman zaman düzenlediği panel veya konferanslarla da yerine getirmeye çalışmaktadır (D.İ.B.Din Eğitimi dairesi, 2001).

1.1.2.5. Yayın Faaliyetleri

Diyaret İşleri Başkanlığı, dinî konularda toplumu aydınlatma görevini basılı, süreli, sesli ve görüntülü yayınlar yoluyla gerçekleştirmektedir. Başkanlıkça çeşitli konularda ilmî, edebî, meslekî, kaynak, halk, çocuk, Türk-islâm büyükleri, cep kitapları ve sanat eserleri dizilerinde 434 eser yayınlanmıştır (D.İ.B. Din Eğitimi Dairesi, 2001).

1.1.2.6. Yurt Dışına Yönelik Din Eğitimi Faaliyetleri

Diyaret İşleri Başkanlığının yaygın din eğitimi kapsamında yurt dışına yönelik de önemli çalışmaları olmaktadır. Bu çalışma alanında Türk Cumhuriyetleri Balkan-Kafkas Ülkeleri, Türk ve Müslüman topluluklarına hizmetler götürölmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KUR'AN KURSLARI

1. KUR'AN KURSLARININ TARİHÇESİ

1.1. Asrı Saadet

Kur'an öğretimi İslam din eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Kur'an-ı Kerimi kendisi öğrendiği gibi başkalarına da öğretmesi bir müslüman için farz-ı kifayedir. Hz Osman İbn Affân tarafından rivayet edilen bir hadis-i şerifte peygamber efendimiz şöyle buyurmaktadır.

“Sizin en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretendir” (el Buhari, 1315, 108). Hz Muhammed bu buyrukları ile kesin bir hükmü ortaya koymuşlar, “Ehli Kur'an” diye isimlendirebileceğimiz kişilerin, toplum hizmetinde bulunan insanlar içindeki mevkilerine işaret buyurmuşlardır. Kur'an öğretimi konusunda Rasulullah (sav) 'in gösterdiği ihtimam herşeyin üstündedir. O, Kur'an-ı Kerim'i hiçbir kelim ile denk tutmadığı gibi, Kur'an'ın öğretilmesi işini de hayırların en büyüğü olarak ilan etmiştir.

“Kur'an-ı öğreniniz, muhakkak ki o, kıyamet günü ehline ne güzel bir şefaatçidir” (Tirmizi, 2), “Kur'an-ı öğrenin, okuyun ve okutun” mealindeki hadisler, bu konuda rivayet edilen hadislerden bazı örneklerdir. Bundan dolayıdır ki, selef alimlerimizden hiçbirisi Kur'an okutmanın ulviyyetini başka şeylere müsavi tutmamışlardır (İbnü'l-Cezeri, 3). Tabii'nin büyüklerinden olan Ebu Abdurrahman es-Sülemi (öl.74h./693), mealini arzettiğimiz birinci hadise işaret ederek, "Beni, Kûfe Camii'nde (Kur'an okutmak için) oturtan bu hadistir" (Ayni, 332) diyerek kırk seneden fazla bu işle meşgul olmuştur.

Kur'an-ı Kerim öğretimi Resulullah (sav) ile Mekke'de başlamıştır. Sahabeler Kur'an ayetlerini "Dar'ul Erkam" denilen yerde toplanarak öğreniyorlardı (Hakkı, 1986, 206). Erkam'ın evinden başka zaman zaman kendi evini de öğretim maksadıyla kullanmıştır. Medine'de ise; "Daru'l Kurra" adıyla açılan Mahreme İbnu Nevfel'in evinde ve diğer bazı sahabenin evlerinde veya Suffa gibi bazı özel yerlerde devam etmiştir.

Medineliler birinci Akabe biatından sonra kendilerine, Kur'an-ı Kerimi ve dinlerini öğretecek birini istediler. Hz. Peygamber de onlara Mus'ab bin Ümeyr'i öğretmen olarak gönderdi. Böylece Hz. Peygamberin dışında Kur'an öğretme ve öğrenme işi başlamış oldu (Keskioğlu, 1978, 171).

1.1.1. Suffa

Lügatta; sedir, oturulacak yer anlamına gelir. İstılahta ise, Medine-i Münevverede bulunan Mescid-i Nebi'nin bir bölümünde kendilerini ilme vakfeden bekar muhacirler için hem dersane ve hem de yatakhane olarak kullanılan son cemaat mahallindeki gölgeliğe denir.

Hz. Peygamber Suffa'da dersleri bizzat kendisi veriyordu. Kur'an öğretimi dışındaki öğretim faaliyetlerinde, müslüman olmayan öğretmenlerden de faydalanılıyordu (Pedersen, 1979, 61). Bu öğretmenler tarafından müslüman çocuklarına okuma, yazma ve hesap işleri öğretiliyordu (Ünlü, 1984, 42). İslam tarihinde Suffa ilk kurulan bir okul olarak görülmektedir. "Burada öğretmenlik yapanlardan Hz. Peygamber maddi ve manevi fedakarlıkta bulunmalarını istiyordu" (Ahmed bin Hanbel, 315). Suffa ders okutulan bir yer olduğu gibi, evi bulunmayan talebeler için bir yatakhane görevi de görmekte, öğrenci sayısı yerine göre, 400'e kadar yükseldiği söylenmektedir (Reckendorf, 1977, 209). Sonraları, kalabalığı önlemek için yeni yerler açmak zarureti görülmüştür. Hz. Ebubekir de Suffa öğrencilerinden misafir olarak üç kişiyi evine götürdüğü, oğluna da misafirlerin yiyecek ve istirahatlerinin sağlanması konusunda önemle tenbih ettiği rivayet

edilmektedir (Müslim, 131). Suffa’da öğrencilerden hediye bile olsa maddi bir şey alınmamaktadır (Ahmed b. Hanbel, 315). Böyle bir adetin yerleşmesi fakir öğrencilerin okumalarını zorlaştıracığından kabul edilmemiştir. Hz. Peygamberin vefatından sonra sahabe, tabiin ve etbau’t-tabiin zamanlarında da Kur’an öğrenilmesi ve ezberlenmesi hususunda önemli çalışmalar olmuştur (Çelebi, 1985, 44).

Kur’an öğretimi, “Daru’l-Kurra” adıyla veya diğer bazı isimlerle Selçuklular zamanına kadar devam edegelmiştir. Eyyubiler “Daru’l Kur’an” Selçuklular “Daru’l-Huffaz” (Hafız yetiştiren yer) ve Osmanlılar’da ise “Daru’l-Kurra” kelimesini kullanmışlardır (Atay, 1983, 7).

1.2. Osmanlılar ve Daru’l Kurra

Osmanlı eğitim ve öğretim sistemi içinde yer alan ihtisas medreselerinden biri de “Daru’l-Kurra”lardır. Osmanlılar’dan önce olduğu gibi Osmanlılar’da da “kariler” ile cami hizmetleri genellikle bu müesseselerden yetişirdi. Sıbyan mektebini bitiren veya o seviyede özel bir öğrenim görmüş olan bir talebe bu müesseselerde okumak istediği zaman önce en alt seviyedeki bir Daru’l-Kurra’ya girer ve orada hıfzını tamamladıktan sonra yüksek seviyedeki bir Daru’l-Kurra’ya devam ederdi. Buralarda “ilm-i kıraat” ve “ilm-i meharic-i huruf’u” öğrenilirdi (Mehmed, 1313, 141-144). Yıldırım Bayezid tarafından Mısır’dan Muhammed el-Cezeri getirilmiş ve Bursa Ulu Camide” Daru’l-Kurra” açılmıştır. Burada “aşere-i takrib” dersleri okutulmaya başlanmıştır. Cezeri’den sonra 16. asırda Kanuni Sultan Süleyman zamanında ise Mısır’da meşhur Şeyh Ahmet el-Mısri getirilmiş ve Eyüp Sultan Camii’nde imamlığa tayin edilmiştir. Bu zat bu cami’de 1597 tarihine kadar Kur’an okutmaya devam etmiştir. Onun getirmiş olduğu kıraat metodu 1591’den itibaren “İstanbul tariki” adıyla meşhur olmuştur (Uslu, 1985, 69). Osmanlı İmparatorluğu’nda ilk öğretim veren “sıbyan mektepleri” ve “mahalle mektepleri” ile yüksek öğrenim kurumu olan medreselerde dinin temeli olan Kur’an ve dini bilgiler öğretilmiştir. Hayati bilgiler yanında dini

bilgilere de yer verilmiştir (Atay, 1983, 187-188). Şüphesiz bu mektepler günümüzde müstakil olarak kurulan Kur'an Kursunun vazifesini görüyorlardı. Çünkü müfredat programlarının özünü Kur'an ve dini bilgilerin oluşturmasının yanında, buralarda görev yapanlar da imamlardır (Mert, 1981, 35). Dini bilgi ve Kur'an öğretme işlemi, İslamiyetin başlangıcından beri bu şekilde çeşitli ad ve programlar ile varlığını sürdürmüştür. Günümüzde Kur'an öğretimi Kur'an Kursları, İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde yapılmaktadır.

1.3. Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet'in ilk dönemlerine baktığımızda 1924'e kadar medreseler devam ederken bir ihtisas medresesi olan "Daru'l-Kurrallar" da devam etmişti. Ancak 3 Mart 1924 tarihli Tevhidi Tedrisat Kanunu bütün eğitim müesseselerini Maarif Vekaleti'ne rabdetmeyi öngörürken devrin Maarif Vekili Vasıf Çınar'ın kararıyla bütün medreselerle birlikte Daru'l-Kurrallar da kapatıldı. Aynı kanun gereği imamet ve hitabet gibi hidemat-ı diniyyeyi yetiştirmek üzere medreseler yerine ilkokul'a dayalı dört yıllık İmam Hatip mektepleri açılırken Daru'l-Kurrallar yerine kaim olacak bir mektep açılmadı (Baltacı, 1976, 14, 23). Böylece bir boşluk doğdu çünkü camilerdeki müezzinlik hizmetini yürütecek elemanları yetiştirecek bir müessese açılmamıştı. Aslında kanun metninde "İmamet ve hitabet gibi hidemat-ı diniyyeyi ifa edecek ayrı mekteplerin küşadı" öngörülmüştür ki, bu kanun Kur'an Eğitim Okulunun da açılmasına imkan veriyordu. Ancak uygulama da İmam Hatip Mektebi'nden başka bir din okulu açılmadı. "Bunu gören devrin Diyanet İşleri Reisi merhum Rifat Börekçi'nin himmeti ve 2 Nisan 1341'de (1925) 50 milletvekilinin takriiriyle Hafız-ı Kur'an yetiştirmek üzere 10 kişi için 50 bin lira tahsis ettirilmek suretiyle 10 Kur'an öğreticisine 5'er bin liralık kadro tahsis edilmiş ve böylece bir mektep olmasa bile hafız yetiştirecek Kur'an kursu açılmıştı ki uygulamada 9 kişinin bu tahsisatla tedrisata başladığı görülmektedir. 1928'e geldiğimizde harf inkılabıyla Arap harfleriyle Türkçe yazma yasaklandığından 1929'da mevcut Kurslar da

kapatılmıştı. Ancak 1925'teki zarurette olduğu gibi 10.12.1930 tarihli bir yazıda (12 yaşından küçüklere hiçbir şey öğretilmemek, 12 yaşından büyüklere ise sadece Kur'an-ı Kerim ve namaz sure ve dualarını sıkı kontroller altında öğretebilmeleri için bazı muallimlere izin verildi" denilmektedir (Öcal, 1994, 35).

1932-1937 yılları arasında Türkiye'de resmen 16 tane Kuran kursu açılabilmiştir. Bu tarihler arasında 30'u kız, 257'si erkek olmak üzere 287 öğrenci Kuran kursundan diploma almıştır. 1949-50 yıllarında kurs sayısı 127 ve öğretici sayısı 130, erkek öğrenci sayısı 6403, kız öğrenci 2303'dür. Diploma alanların 1811'i erkek 851'i kız öğrencidir. (Gotthard, 1972, 76).

15.01.1949'da ilk defa on aylık olmak üzere İHL Kursları, Ankara ve İstanbul'da bazı muallimlerin yönetimi ve öğretimi altında açılmıştır. Bunu diğer şehirlerdeki 8 kurs izlemiştir. Bu kurslardan 1949 yılı sonunda 50 adet diploma verilmiştir. Yeni Kurslar ise iki yıla çıkarıldı ve meslek okulları mezunlarının da bu kurslara girebilmesi kabul edildi (Gotthard, 1972, 77).

22.06.1965'te çıkarılan 633 sayılı kanunla Başbakanlığa bağlı bir teşkilat olarak bugünkü statüsüne kavuşan, 1971-76 ve 79 yıllarında Bakanlar Kurulu kararı ile bazı kısmi düzenlemeler yapılan D.İ.B lığı bünyesinde 1993 yılı itibariyle 5614 kuran kursu mevcuttur. Bu eğitim kurumlarında 1993-94 yılında yüzüne Kuran okuyan öğrenci sayısı 157313 dür. 19579 öğrencide hafızlık yapmaya çalışmaktadır. 1994 yılı itibariyle toplam öğrenci sayısı 176892 dir. 1994 yılı sonunda Kurani Kerimi yüzünden okuma belgesi alan 118476 Hafızlık Belgesi alan ise 3718 dir. Kuran kursu öğrenci sayısı 2703'ü Bayan 2592 si erkek olmak üzere toplam 5295 tir, 5923 olan Kuran kurslarının 4925'i öğretime açık, 998'i öğretime kapalıdır. (D.İ.B. Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı, 2001).

1.4. Sekiz Yıllık Kesintisiz Eğitim Sonrası

Diyaret İşleri Başkanlığı , Din Eğitimi Dairesi'nden de aldığımız bilgiler doğrultusunda Kur'an Kursları ile ilgili sağlıklı istatistiki bilgiler 1975-1976 öğretim yılından sonrası için mevcuttur. En son olarak istatistiklerde önemli değişmelerin olduğu sekiz yıllık eğitimden önceki ve sonraki Kur'an Kurslarının durumu hakkında bilgiler vermemiz önem arz etmektedir (D.İ.B. Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2001).

	Kur'an Kursu	Öğretici	Öğrenci yüzüne	Öğrenci hıfz
1996-97	5241	5510	155976	21144
1997-98	4890	5300	138294	21889
1998-99	4047	5161	86171	26586
1999-00	3305	4839	84787	17128
2000-01	3211	4595	78578	11775

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi; 1996-97 öğretim yılında Kur'an kursu sayısı 5241, öğretici sayısı erkek 2578, bayan 2932, toplam 5510, öğrenci sayıları erkek yüzünden 46258, kız 109718, toplam 155976, hıfz erkek 13679, kız 7465, toplam 21144, Genel toplam 177120'dir.

2000-2001 öğretim yılında ise Kur'an kursu sayısı 3211, öğretici sayısı erkek 1916, bayan 2678, toplam 4595, öğrenci sayıları erkek yüzünden 8542, kız 70036, toplam 78578, hıfz erkek 5414, kız 6361, toplam 11775, Genel toplam 90353'tür. Günümüzde Kur'an kursları müslüman bir kişinin hayatında gerekli olan ilmihal bilgilerinin yanında, Kuranı Kerimi yüzüne okumayı öğrenmekte veya isteğe bağlı olarak imtihanla seçilen öğrencileri hafız olarak yetiştirmektedir. Hafızlık süresi ortalama üç yıldır. Kuran kurslarına öğrenci olarak sekiz yıllık ilköğretim mezunu kimseler kabul edilmektedir. Ayrıca yaygın din eğitimi faaliyeti olarak yetişkinlere yönelik akşam Kur'an kursları ile yaz tatillerinde ilköğretim beşinci sınıfı bitirenlere yönelik yaz kursları da düzenlenmektedir.

Ayrıca Kur'an Kursları yetişkinlere yönelik önemli bir görevi de üstlenmiştir. Ümraniye Müftülüğü'nden aldığımız bay ve bayan kurslarından örnekler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Yaş durumu	Erkek	Kız	TOPLAM
21- 30		3	3
31- 40	6	3	9
41- 50	8	5	13
51- 60	1	2	3
61- 70		3	3

Tablomuzda da görüldüğü gibi 30 ile 60 yaş arasını erkekler, 20 ile 70 arasını ise kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Yıl boyu DİB'nin görevlendirdiği Kur'an kursu öğretmenleri bu öğrencilere hizmet etmektedirler.

Kur'an kurslarının gayesi , Diyanet İşleri Başkanlığı'nca çıkarılan, 3 Mart 2000 tarih ve 20697 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kur'an Kursları Yönetmeliği'nde şöyle sıralanmaktadır:

- a) Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun olarak, yüzünden okumayı öğretmek,
- b) Kur'an-ı Kerim'i doğru bir şekilde okumayı sağlayıcı bilgileri (tecvid, tashihi huruf ve talim) uygulamalı olarak öğretmek,
- c) İbadetler için gerekli sure, ayet ve duaları doğru olarak ezberletmek ve bunların meallerini öğretmek,
- d) Hafızlık yaptırmak,
- e) İslam dininin inanç, ibadet ve ahlâk esasları ile Peygamberimizin hayatı ve örnek ahlâkı (sireti) hakkında özlü bilgiler vermek.

Yukarıdaki belirlenen amaçlardan da anlaşılacağı üzere Kur'an kursları, Kur'an-ı Kerimi öğrenme ihtiyacından doğmuş dini eğitim ve öğretim

kurumlarıdır. İslam'a göre dini öğrenmek, dinlemek, okumak, hem dini bir görev hem de ibadet olarak kabul edildiğinden ve peygamberimizin Kur'an öğrenenleri ve öğretenleri övüp, onları ümmetinin hayırlıları olarak vasıflandırdığından, Kur'an okumak ve ezberlemek, İslam toplumlarında her zaman en önde gelen dini vazifeler arasında sayılmış, onu okuyan ve ezberleyenlerin sayısı ise milyonları bulmuştur. 3 Mart 2000 tarih ve 23982 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kur'an Kursları Yönetmeliği'ne göre eğitim ve öğretim şu şekilde yapılmaktadır. Kur'an kurslarında haftada beş gün, yılda otuziki hafta ders yapılmaktadır. Haftada onsekiz saat Kur'an-ı Kerim, bir saat itikad, üç saat İbadet, bir saat Siyer, bir saat Ahlak dersi olarak yirmidört saat zorunlu ders yapılmaktadır. Hafızlık yapan öğrenciler için yirmi saatini Kur'an-ı Kerim ve diğer dört saatini itikad, ibadet, siyer ve ahlak dersleri oluşturmaktadır.

Kur'an kurslarında yüzünden okuyanlar için öğrenim süresi bir yıldır. Bu süre gerektiğinde bir yıl daha uzatılabilir. Hafızlık yapanların kursa devam süreleri ise üç yıldır.

Kur'an kurslarında bitirme imtihanları, her yıl sonunda sözlü olarak yapılır. İmtihan heyeti, müftünün başkanlığında, Kur'an kursu yöneticisi ve müftünün uygun gördüğü bir din görevlisinden oluşur, başarılı olan öğrencilere "Kur'an Kursu Bitirme Belgesi" verilir (DİB 2000, Madde 29).

Kur'an kurslarındaki verimlilik açısından özellikle, fiziki ortam, öğretmen ve öğrenci üzerinde durmakta fayda vardır.

2. KUR'AN KURSLARININ YAPISI

2.1. Fiziki ortam

İlk olarak Kur'an eğitim ve öğretimi yapılan bina bu öğretime uygun olmalıdır. Özellikle öğrencilerin boş vakitlerinde oynayabilecekleri oyun alanları, ve bahçesi

olması gerekir. Sınıfların ders yapmaya uygun olması gerekir. Bugünkü Kur'an kurslarının büyük çoğunluğunda bunların genellikle yeterli olmadığı, özellikle oyun alanı olan Kur'an kursunun yok denecek kadar az olduğu bir gerçektir. Samsun'da yaptırılan bir araştırmada öğrencilerin % 80.18'i okudukları Kur'an kursunda spor salonu, kantin, oyun sahaları vb. tesislerin olmadığını belirtmişlerdir (Yürük, 1992, 38). Gelişme çağında olan çocuklar için oyun çok büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle Kur'an kurslarının bu ihtiyaçları giderilmeli, uygun olmayan kursların eğitim ve öğretim yapmalarına izin verilmemelidir. Çocuk boş vakitlerde oyun oynayarak vücudundaki enerjiyi atar, oyun oynarken kendisini derslerden uzaklaştırır ve zihnini de dinlendirmiş olur ve saldırganlık dürtüsü de bu şekilde ortadan kalkmış olur. Bu şekilde çocukların derse olduğu kadar oyuna da ihtiyaçları olduğu unutulmamalıdır. Kur'an kurslarında okutulan dersler; Kur'an okumayı bilmeyenler için DİB yayınlarının hazırlamış olduğu "Kur'an Okumaya Giriş" isimli alfabe kitabı okutulmakta, Din İşleri Yüksek Kurulunun onayladığı Kur'an-ı Kerim ve Seyfettin Yazıcı'nın hazırlamış olduğu "Temel Dini Bilgiler" kitabından (İtikat, İbadet, Siyer, Ahlak) dersleri okutulmaktadır.

2.2. Öğretmen

Öğreticinin kurs döneminde öğrenciler üzerindeki önemli derecede etkisi olan bir faktördür. Kur'an öğretimi açısından öğreticinin alan bilgisi, kişiliği, meslek ahlakı, disiplin anlayışı, öğrencilere karşı tutumu çok önemlidir. Bu sebeple Kur'an kurslarında verimliliğin artırılabilmesi için öğretici kalitesinin yükseltilmesi şarttır. Özellikle Kur'an kursu öğreticilerinden pedagojik formasyon almayan öğreticilerin hizmet içi eğitim kurslarına alınarak bu eksiklikleri giderilmelidir. Kur'an kursu öğreticilerinin en az ilahiyat fakültesi mezunu olması şartı aranmalıdır.

Bütün eğitim kurumlarında olduğu gibi Kur'an Kurslarında da öğretmenler öğrencilerine karşı sert ve kırıcı tutumlarından kaçınılmalıdır. Öğrencilerden yapmaları istenilen davranışları zorla olmayıp, ikna ederek yaptırılmalıdır. Dayaktan, şiddetten kaçınılmalı, sevgi unsuru daima ön planda tutulmalıdır.

Herkesin hafız olması ve çok güzel Kur'an okuması beklenemez. Hele bu, şiddetle, dayakla yaptırılırsa faydasından çok zararı olur, kabiliyeti olmayan öğrenciye kesinlikle hafızlık yaptırılmamalıdır. Kabiliyeti doğrultusunda öğrenci yönlendirilmelidir.

2.3. Öğrenci

Kur'an kurslarında verilen eğitim programlarının yeterli olmaması öğrencilerin fazla rağbet etmemelerine sebep olmaktadır. Mezun olduklarında almış oldukları diplomalar kendilerine hiçbir fayda sağlamamaktadır. Sadece son yıllarda çıkarılan bir kanunla Diyanet İşleri Başkanlığı kadrolarında görevli personelden hafız olanlara fazladan bir derece verilmesi sağlanmış ise de bu, kursların statüsünü değiştirmemiştir. Ders programları tamamen dinle ilgili dersler olduğundan sıkıcı olmaktadır. Ders çeşitleri artırılmalı ve aldıkları diplomalar öğrenciye fayda sağlamalı ve eğitim düzeyi yükseltilmelidir. Öğrencilerin çoğunluğu kırsal kesim ve fakir aile çocuklarından oluşmaktadır. Kur'an kursu öğrencileri toplumda Kur'an kursu öğrencisi olduklarını rahatlıkla söyleyememektedirler. Toplumun Kur'an kurslarına bakış açısının düzelmesi için toplumla iç içe olunmalı ve oradaki okuyan öğrencilerin sevgi ve saygılarını karşılıklı olarak paylaşılması gerekir. Kişi bilmediğinin cahili olmamalıdır.

3. GÜNÜMÜZE KADAR KURAN KURSLARI ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Cumhuriyet döneminden günümüze kadar Kur'an Kursları üzerine yapılan çalışmaların en kapsamlısı Prof. Dr. M. Faruk Bayraktar'ın; "Eğitim Kurumu Olarak Kuran Kursları Üzerine Bir Araştırma" isimli çalışmasıdır.

3.1. Eğitim Kurumu Olarak Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma

Bu çalışma Kur'an kursları üzerine bir alan çalışması olup, buralarda okuyan bir grup öğrenci ve bu kurumlarda resmi görev yapan bir grup öğretici ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada genel anlamda Kur'an kurslarındaki eğitim ve öğretimin mevcut durumu tesbit edilmeye çalışılmış, karşılaşılan problemler, öğrencilerin eğilim ve beklentileriyle öğreticilerin ders metotları, öğrenci problemlerini ele alış şekilleri ve müfredat gibi konular incelenmiştir.

Bu alan çalışmasına, İstanbul'un çeşitli semtlerinde faaliyet gösteren Kur'an kurslarında okuyan 245 öğrenci ile 106 öğretici denek olarak alınmış, öğrencilerin 106'sı kız, 139'u erkektir. Öğrencilerin 136'sı yüzünden Kur'an okumakta, 82'si hıfza çalışmakta ve 26'sı da hıfzını tamamlamış bulunmakta, öğreticilerin 50'si kadın, 56'sı ise erkektir.

Bayraktar'ın bu çalışmasının giriş bölümünde araştırma konusu ana hatlarıyla tanıtılmış, çalışmanın metodu ve sınırları hakkında bilgi verilmiş, Birinci bölümde öğreticilerin konuyla ilgili düşünce ve beklentileri, ikinci bölümde ise öğreticilerin mesleki yeterlilikleri uyguladıkları öğretim metotları, eğitim, öğretim ve denetim anlayışları ile rehberlikle disipline yönelik tutumları tespit edilmeye çalışılmış, netice olarak araştırmanın geniş bir özeti yapılarak ortaya çıkan bulgularla ilgili, bazı teklifler sunulmuş.

Bulgular bölümünde dikkati çeken hususlar ise; öğrencilerin ilkokulu bitirme derecesi ile hafızlığa başlama oranları karşılaştırıldığında pekiyi ile bitiren öğrencilerin % 29'luk yüzde ile hafızlığa başlamada daha başarılı oldukları dikkati çekmektedir. Ayrıca hafızlık yapan öğrenciler yatılı öğrencilerden oluşmaktadır. Ailesinin maddi durumu iyi olan öğrenciler genelde kız öğrencilerdir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları gözükmektedir. Öğrenci velilerinin eğitim seviyelerinde babalarının annelerine göre eğitim seviyeleri oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca kız kurslarının fiziki açıdan erkek kurslarına göre daha iyi olduğu tespit edilmiş.

Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerden erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere göre hem hafız olmada hem de üniversite mezunu olmada daha önde oldukları görülmekte ayrıca tek derse giren öğretmenlerin derslerin tamamına giren öğretmenlere göre daha başarılı oldukları belirtilmektedir. Kur'an kursu öğretmenlerinin eğitimle ilgili yayınlardan sadece % 27,35'nin takip ettiğini tespit eden Bayraktar, yenilikleri takip etmeyen öğretmenin öğrenciye çok fazla faydalı olamayacağını belirtmiştir. Öğretmenlerin % 57,24'nün Kur'an-ı Kerimin mealini okumadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin % 30'u mesai saatleri dışında başka işlerle meşgul olmaktadır, ikinci bir işle meşgul olmaya sebep olarak maaş azlığını göstermişler.

Derslerinde başarılı olan öğrencilerin genellikle öğretmenlerinden memnun oldukları, başarısız öğrencilerin öğretmenlerinden memnun olmadıkları, öğrencilerin çoğunluğunun öğretmenlerine sıkıntılarını açamadıklarını, bunun da öğrencinin şahsi problemlerinden kaynaklanabileceği gibi, öğretmenlerin sert ve katı tutumlarından kaynaklanabileceği belirtilmiş. Ayrıca öğrenci velilerinin çocuğunu kayıt ettirdikten sonra kursa pek uğramadıklarına dikkat çekilmiş (Bayraktar, 1992, İstanbul).

3.2. Kur'an Kursu Öğrenci ve Öğretmenlerinin Beklenti ve Sorunları

Bu çalışma Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bursa merkez ve ilçelerindeki Kur'an kurslarında eğitim ve öğretimin mevcut durumu, karşılaşılan problemler, öğrenci ve öğretmenlerin beklentileriyle öğretim metotları ele alınmıştır. Bu çalışmaya 18 Kur'an kursundan 204 öğrenci ve 46 öğretmeni denek olarak katılmıştır.

Bulgular bölümünde dikkat çeken hususlardan bazıları şu şekildedir.

- a) Öğrencilerin büyük bölümü gündüzlü (% 63,24), olarak öğretimlerine devam etmekte.
- b) Öğrencilerin ihtiyaçları aileleri tarafından karşılanmakta

- c) Kur'an kurslarının çoğunluğunun okul hüviyetinden uzak bulunduğu, yardımcı personelden mahrum oldukları tesbit edilmiş.
- d) Kur'an kursu öğretmenlerinin eğitimle ilgili neşriyatı yakından takip edemedikleri belirtilmiş.

Çalışma sonuç ve teklifler bölümüyle son bulmuş (Şen, 1995, Bursa).

3.3. Kur'an Kursları Ders Programlarının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma

Bu çalışma Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmış. Konya merkez ve ilçelerindeki Kur'an kurslarından 359 öğrenci ve 118 öğretici ankete katılmış. Kur'an tarihinden kısaca bahsedildikten sonra anket çalışmasına geçilmiş, elde edilen sonuçlardan bazıları aşağıdaki şekildedir.

- a) Her yıl katıldıkları hizmetiçi eğitim programında ders veren hocaların ders verdikleri alanda uzman olmadıkları,
- b) Pedagojik formasyon dersinin verilmediği,
- c) Kur'an kursları mevzuatı yerine müftülüğün programı anlatılıyor gibi öğretmenlerin rahatsızlıkları belirtilmiş,
- d) Öğrencilerin ise özellikle oyun alanları ve ders çeşitliliğinin olmamasından sürekli dini ders görmekten yakındıkları görülmüştür.

Çalışma sonuç ve teklifler bölümüyle son bulmuş (Kirpitçi, 1996, Konya).

3.4. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Psiko-Sosyal Problemleri

Bu çalışmada öğrencilerin eğitim ve öğrenimini engelleyen faktörler araştırılmaya çalışılmış, Samsun merkez, Havza, Terme ve merkez köylerinde öğrenim gören 444 öğrenciye uygulanmış. Bulgulardan bazıları aşağıdaki şekildedir.

- a) Öğrenciler Kur'an kursuna başladıkları zamanda korku ve heyecan içerisinde oldukları gözlemlenmiş

- b) Ankete katılan öğrenciler içerisinde geleceğe karamsar bakanlar olduğu tesbit edilmiş, bunlardan % 5,41'i "Dünya'dan nefret ediyorum" seçeneğini işaretlemişler.
- c) Öğrencilerin spor ve kültürel faaliyetler için boş zaman ve müsait bir ortam bulamadıkları ve aynı zamanda disiplin olarak da öğretmenlerin öğrencileri dayakla cezalandırmaları belirtilmiş.

Çalışma sonuç ve teklifler bölümüyle son bulmuş (Yürük, Samsun, 1992) .

3. 5. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Mesleki Problemleri

Bu çalışma öğretmenlerin mesleki problemleriyle ilgili 62 anket sorusundan oluşmuş, hazırlanan anket Samsun ve Giresun merkez, ilçe ve merkez köylerinde görev yapan 366 öğreticiye uygulanmıştır. Bulgulardan bazıları aşağıdaki şekildedir.

- a) Öğreticilerin büyük bir kısmı kendilerini mesleki açıdan yeterli bulmamışlardır.
- b) Öğreticilerin çoğunluğu maddi problemleri olduğunu belirtmişler
- c) Yıllık izinlerin yetersiz olduğunu belirtmişler
- d) Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, Kur'an kursu öğretmenlerinin mesleklerini en iyi şekilde yapmalarını engelleyen faktörlerin giderilmesi ve kendilerinin mesleklerinde daha başarılı olmalarını temin etmek amacıyla çeşitli öneriler sunulmuş.

Çalışma sonuç ve teklifler bölümüyle son bulmuş (Yürük,Samsun,1992).

3.6. Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur'an Kurslarının Problemleri ve Beklentileri

Bu çalışma 1994 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim görevlilerinden Doç.Dr. Mehmet Emin Ay tarafından, Doçentlik tezi olarak hazırlanmış. Çalışma Giriş, Sonuç ve dört ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş Bölümünde: Kur'an Kurslarının tarihçesinden kısaca bahsedilmiş, araştırma problemi ortaya konulmaya çalışılmış, araştırmanın amacı ve önemi, sınırları ve

kaynakları ve seçilen araştırma modeli, anketin hazırlanması ve uygulanması, verilerin değerlendirilmesi ve varsayımlar giriş bölümünde yer alan konulardır.

Birinci Bölüm: Kur'an Kursları, öğrenci ve öğretmenleri ilgilendiren genel konulara yer verilmiş ayrıca öğrenci ve öğretmenlerin şahsi durumlarıyla ilgili bilgilere yer verilmiş.

İkinci Bölüm: Kur'an kursu öğrencilerinin problem ve beklentilerine yer verilmiş, Kur'an kursuna girişlerindeki etkili olan faktörler ve geliş gayeleri aileleri tarafından ziyaret edilme oranları ve öğrenimleri sonunda yönelmek istedikleri alanlar ayrıca arkadaşlık ve sosyal ilişkiler yanında diğer problemler ve beklentilere yer verilmiş.

Üçüncü Bölüm: Kur'an kursu öğrencilerinin problem ve beklentilerine ayrılmış, öğretmenlerin mesleki ve pedagojik formasyon durumları sosyal ilişkileri konusundaki problem ve beklentileri ele alınmış.

Dördüncü Bölüm: Öğrenci ve öğretmenlerin ortak problemleri ve beklentilerinin birlikte ele alınıp çeşitli mukayeselerin yapıldığı bir bölüm hüviyetini taşımış, öğrenci ve öğretici diyalogu ders işleme metotları ,başarı oranı başarısızlık sebepleri, okutulan ve eklenmesi istenen dersler, kurstaki temizlik konusundaki görüşler incelenmiş, öğrenci ve öğretici görüşleri mukayese edilmiş. Sonuç kısmı ise; elde edilen bulguların ana hatlarıyla bir değerlendirilmesi yapılarak, varsayımlar doğrulanmaya çalışılmıştır. Bu bölüm teklifler ile son bulmaktadır.

Bulgular bölümünde Kur'an Kursu ve öğrenci problemleri ile ilgili sonuçlardan bazıları şunlardır:

- a) Devletin ilgisizliği
- b) Yardımcı personel eksikliği
- c) Kur'an kurslarının fiziki yapılarındaki elverişsizlik
- d) Kur'an kurslarının statüsündeki belirsizlik

- e) Öğrencilerin genellikle kırsal kesimden olması
- f) Aile ilgisizliği ve takibinin olmayışı
- g) Öğrencilere yeterli izin verilmeyişi
- h) Yemeklerdeki aksaklıklar
- i) Bazı öğreticilerin sert davranmaları

Öğretici problemleri ilgili sonuçlardan bazıları ise;

- a) Öğreticilere öğretmenlik statüsünün verilmeyişi
- b) Lojman tahsisi
- c) Maaş yetersizliği
- d) Kurslara ortaokul statüsünün verilmeyişi
- e) Kadro intibakındaki problem
- f) Personel eksikliği
- g) Araç, gereç ve demirbaş malzeme eksikliği (Ay,Bursa,1994)

3.7. Kur'an Kursu Öğrencilerinde Dini Duygunun Gelişimi

1995 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden Necla Burhan tarafından Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma Bursa Ahmet Paşa Kız Kur'an Kursunda 68 öğrenciye uygulanmış, Kur'an kursları öğrencilerin inanç, ibadet, dini yaşayışlarında öğrenciler üzerinde olumlu etki yaptığı belirtilmiş (Burhan, Bursa, 1995).

3. 8. Türkiye'deki Kur'an Kurslarının Tarihi

1995 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden Engin Bağcı tarafından Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmanın birinci bölümünde Hz. Peygamber zamanında Kur'an öğretiminden, ikinci bölümde ise Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar Kur'an öğretimine değinilmiş ve Kur'an Kursları Yönetmeliği bu çalışmaya eklenmiş, çalışma sonuç bölümüyle bitirilmiştir (Bağcı, 1995, Bursa).

3.9. Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Yaygın Din Eğitimi ve Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur’an Kursları

Çalışma Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden Necdet Bal tarafından hazırlanmış olan Lisans Tezidir. Ayrıca Kur’an kursları üzerine yapılan çalışmaların ilki sayılabilir. Çalışmasının mahiyeti Kur’an kursu öğrencisi üzerinde bir değerlendirme çalışması olmuş, Türkiye’de din eğitim ve öğretimi tarihi gelişim içerisinde incelenmeye çalışılmış, Kur’an kursları ve öğrenciler hakkındaki bilgiler ele alınmış, Kur’an kursu öğrencilerinin yaş, öğrenim, ailelerinin gelir durumları ve meslekleri hakkında bilgi verilmiş, sonuç ve öneriler bölümüyle çalışma bitirilmiştir (Bal, 1985, Ankara).

3.10. Türkiye’deki Kur’an Kurslarının Din Eğitimi ve Öğretimimiz İçindeki Yeri

Çalışma Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden Haluk Karlık tarafından hazırlanmış olan Lisans Tezidir. Çalışma içinde 1986 yılında 50 öğrenciye uygulanan bir ankette yer almaktadır. Birinci Bölüm Kur’an eğitiminin geçirmiş olduğu safhaları, ikinci bölüm Cumhuriyet döneminde din eğitimi, Kur’an kurslarının doğuşu din eğitim ve öğretimimizdeki yeri hakkında bilgilere yer verilmiş. Üçüncü Bölümde ise, Kur’an kurslarının içinde buldukları güçlükler, daha iyi ve başarılı mezunlar verebilmesi için yapılması gereken hususlar üzerinde durulmuş., sonuç bölümünde genel değerlendirme yapılarak çalışma bitirilmiştir (Karlık, 1986, Ankara)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

1. ANKETE KATILAN ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ BİLGİLER

Bu bölümde önce, ankete katılan öğrencilerle ilgili şahsi bilgilere daha sonra ailesi ve sosyo-ekonomik durumlarına ait bilgiler verilecektir.

1.1. Öğrencilerin Şahsına Ait Bilgiler

1.1.1. Yaş Durumu

Araştırmamıza katılan öğrencilerin yaş gruplarına göre dağılımı şöyledir.

TABLO 1

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
14 - 15 arası	35,8	38,3	37,1
16 - 18 arası	36,7	32,5	34,6
19 ve yukarısı	23,3	25,8	24,6
Cevap yok	0	4,7	2,35

Tablo 1'deki verilen deneklerin 14-15 yaş gruplarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlar % 37,1'lik bir oranla, ankete katılanlar içinde en kalabalık grubu oluşturmaktadır. 16-18 arası % 34,6, 19 ve yukarısı ise % 24,6'dır. Daha önceki araştırmada ise 11-14 yaş arası % 72,24, 15-16 arası % 27,75'tir ve 16 yaşından büyük öğrenci bulunmamaktadır.

İki çalışmayı karşılaştırdığımızda yaş oranlarında önemli bir artış görülmektedir. Bunun sebebi ise sekiz yıllık zorunlu temel eğitimden sonra gelen öğrencilerin yaş seviyelerinin çoğunluğunu 14 yaş ve yukarısı oluşturacaktır. Bizim çalışmamızda ise 14-15 yaş arası en fazla grubu

oluşturmaktadır. Tablo 3'te ise ilkokul mezunu % 37,9'dur. Bu eğitim seviyesi ise 16 yaş ve yukarısını oluşturan öğrencilerden oluşmaktadır.

1.1.2. Cinsiyeti

TABLO 2

	Erkek %	Kız %
Cinsiyet Dağılımı	50	50

Anketimize 120 erkek (% 50), 120 kız öğrenci (% 50) katılmıştır. Erkek öğrenciler için sekiz, kız öğrenciler için ise beş adet Kur'an Kursunda anket çalışması yapılmıştır.

1.1.3. Öğrencilerin Eğitim Durumu

TABLO 3

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
İlkokul	29,2	46,7	37,9
İlköğretim	47,5	26,7	37,1
Lise	22,5	16,7	19,6
Üniversite	0,8	10	5,4

Sekiz yıllık temel eğitimden sonra Kur'an kurslarının yaş seviyeleri eski öğrencilerin de bu yıl mezun olmalarıyla birlikte asgari 14 ve yukarısı olacaktır. Özellikle kız öğrencilerin üniversite mezunlarının artması dikkat çekmektedir. Bunun için Kur'an kurslarının program ve eğitim kadrosunun yeniden gözden geçirilmesi önem arz etmektedir.

1.1.4. Öğrencilerin Kur'an Öğrenme Durumu

TABLO 4

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yüzüne okuyor	50,8	71,7	61,3
Hafızlığa çalışma	26,7	25,8	26,3
Hafızlık sınavına hazırlanma	21,7	2,5	12,1

Tablo 4'teki verilere göre 240 öğrenciden % 61'i yüzüne okumaktadır. Öğrencilerden % 26'sı hafızlığa çalışmaktadır. 1991' yapılan bir araştırmada % 33,6 olan hafızlığa çalışma, günümüzde % 26'ya düşmüştür. D.İ.B'lığı Din eğitimi dairesinden aldığımız bilgilere göre 1996-1997 eğitim ve öğretim yılında hafızlığa çalışan öğrenci sayısı 21144, yüzüne okuyan toplam öğrenci sayısı 155976 dır. Her ikisinin toplamı 180989'dur. 2000-2001 Eğitim ve öğretim yılında Hafızlık yapan öğrenci sayısı 11775, yüzüne okuyan öğrenci sayısı 78578'dir. Sekiz yıllık temel eğitimin başlamasıyla birlikte yüzüne okuma ve hafızlığa çalışma oranlarında yarı yarıya düşme meydana gelmiştir. Anket yaptığımız Kur'an kurslarının hepsi aynı zamanda hafızlık yaptıran kurslar olduğu için hafızlık yapan öğrenci oranı bizim araştırmamızda yüksek gözükmemektedir.

1.1.5. Öğrencilerin Kaldıkları Yere Göre Dağılımı

TABLO 5

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Ailemin yanında	12,5	5,8	9,2
Kurs pansiyonunda	85,8	93,3	89,6
Başka	1,7	0,9	0,8

Ankete katılan öğrencilerin % 89'u kurs pansiyonunda kalmaktadır. Bu ifadeler şu gerçeği ortaya koymaktadır. Sekiz yıllık temel eğitimden sonra yatılı olan Kur'an kurslarında öğrenciler yoğunlaşmaktadır. Bunun sebebini

iki şekilde açıklayabiliriz; birincisi, öğrenci velileri çocuğunun yatılı kurslarda Kur'an-ı Kerimi ve dinini daha iyi öğrendiklerini, ikincisi ise, bu kurslarda okuyan öğrencilerin çoğunluğunun ücretsiz okumasıdır. Ailesinin yanında kalan öğrenci % 9,2'dir. Gündüzlü kurslar öğrenci bulmakta zorlanmaktadır. Bayraktar'ın araştırmasında ise ailesinin yanında kalan öğrenci % 42,62'dir.

1.2. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Durumlarıyla İlgili Veriler

1.2.1. Annenin Öğrenim Durumu

TABLO 6

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Okuryazar değil	18,3	10,8	14,6
Okur yazar	14,2	6,7	10,4
İlkokul	58,3	71,7	65
Ortaokul	5	5,8	5,4
Lise	2,5	5	3,8
Üniversite	1,7	0	0,8

Tablo 6'daki verilere göre öğrencilerin çoğunun annelerinin öğrenim durumları % 65 ile ilkokul seviyesindedir. Bayraktar'ın araştırmasında bu oran % 44,49'dur. Okur yazar değil % 14,6 ile ikinci çoğunluğu oluşturmaktadır. Bayraktar'ın araştırmasında bu oran % 33,06'dır. Öğrencilerin yaş düzeylerinin yükselmesinden sonra annelerin de okur yazar olmayanların oranı düşmüştür.

1.2.2. Babanın Öğrenim Durumu

TABLO 7

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Okuryazar değil	0,8	0,8	0,8
Okur yazar	5,7	1,7	3,7
İlkokul	63	47	55
Ortaokul	12,5	18,3	18,4
Lise	8,3	15,8	12,1
Üniversite	5,8	14,2	10,0

Tablo 7’de babaların eğitim düzeyi annelere oranla daha ileri seviyededir. İlkokul % 55, ortaokul % 18,4 ve en önemlisi üniversite % 10’dur. Daha önce yapılan bir araştırmada Yüksek okul mezunu % 6,12’dir.

1.2.3. Annenin Mesleği

TABLO 8

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Çalışmıyor	88,3	92,5	90,4
Serbest çalışıyor	6,7	4,2	5,4
Memur	0,8	0	0,4
İşçi	0,8	1,7	1,3
Emekli	0,8	0,8	0,8
Başka	1,7	0,8	1,3

Tablo 8’de de görüldüğü gibi annelerin aile bütçe katkısı pek görülmemektedir. Sadece % 5,4’ü serbest çalışmaktadır.

1.2.4. Babanın Mesleği

TABLO 9

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Çalışmıyor	2,5	0,8	1,7
Serbest çalışıyor	35,8	43,3	39,6
Memur	13,2	19,2	16,2
İşçi	12,5	14,2	13,3
Emekli	15	15,8	15,4
Çiftçi	20,8	4,2	12,5
Başka	0,8	1,7	1,3

Araştırmamızda da görüldüğü gibi serbest çalışan % 39,6'dır. Tablodaki verilere göre % 16,2 öğrencinin babası memur, % 13,3'ü işçi, % 15,4'ü emekli, % 12,5'i çiftçi olarak çalışmaktadır. Buna göre en büyük oran % 39,6 ile serbest meslek (Ticaret, pazarlamacı, bakkal, şöfer vb) grubuna aittir.

1.2.5. Ailenin Aylık Gelir Durumu

TABLO 10

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
110-150 mil. arası	47,5	23,3	35,4
151-300 mil. arası	39,6	38	38,8
300-500 mil. arası	11,7	23,3	17,5
501 mil.'dan fazla	2,5	14,2	8,3

Tablo 10'daki verilere göre toplam oranlarda 110-150 milyon arası gelire sahip öğrenci velilerinin yüzdesi (% 35,4), 151-300 milyon arası gelire sahip olanların oranı (% 38,8), 300-500 milyon arası gelire sahip olanların oranı (% 17,5), 501 milyondan fazla olanların oranı ise % 8,3'tür. Bu verilerde % 70'lik orana sahip veli çoğunluğunun üçyüz milyondan daha az gelire sahip olduğunu görüyoruz.

Ayrıca 501 milyondan daha fazla yüksek gelire sahip veli oranları erkeklerde % 2,5 iken kızlarda altı katı büyüklükte (% 14.3) dir. Yüksek gelire sahip ailelerin erkek çocuklarını değil kız çocuklarını Kur'an kurslarına verdikleri ortaya çıkmaktadır. Bizim araştırmamız neticesinde kız çocuklarının Kur'an kurslarına yönelmelerindeki en önemli sebep güven ortamının Kur'an kurslarında daha fazla olduğu ve lise ve üniversite okumayı düşünmediklerinden dinlerini daha iyi öğrenmek için Kur'an kurslarını tercih ettiklerini söylemişlerdir.

1.2.6. Ailenin Oturduğu Konut

TABLO 11

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Kendi evimiz	81,7	80,8	81,3
Kira	17,5	13,3	15,4
Lojman	1,2	5,4	3,3

Araştırmamıza katılan öğrencilerimizin % 81,3 gibi büyük bir bölümü kendi evinde kalmakta, % 15,4'i kirada, % 3,3'de lojmanda oturduklarını belirtmiştir. Bu duruma göre Kur'an Kurslarını daha çok gelir durumları orta seviyeye yakın ailelerin tercih ettiklerini görmekteyiz. Öğrenci ailelerinin gelir seviyelerine tablo 10'a baktığımızda 110 milyon ile 300 milyon arası % 70,5'ini oluşturmakta ve kendi evinde oturanlar ise % 81,3'tür. Ailelerin gelir seviyeleriyle kendi evi olanları karşılaştırdığımızda ilginç bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

1.2.7. Öğrencilerin Aylık Masraflarının Ve Aidatlarını Kimlerin Karşılıdığı

TABLO 12

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Ücret ödemiyorum	70,4	45,4	57,9
Ailem	29,2	53,3	41,3
Akrabalarım	0,8	0,8	0,8

Öğrencilerin aylık masraflarının tesbitine yönelik sorulan anket sorusuna verilen cevapta kursa ücret ödemeyenlerin oranı toplamda % 57,9, aidatı ailesi ödeyenlerin oranı % 41,3, akrabası ödeyenlerin oranı ise (% 0,8) olarak görülüyor. Bayraktarın araştırmasında aylık masrafı karşılayan aile oranı % 84 iken bizim araştırmamızda ise bunun oranı % 41,3 olarak görülmektedir. Aile gelir ortalamalarında çok fazla bir değişiklik olmamakla birlikte masrafı karşılayan aile oranının azalması bize şu gerçeği göstermektedir: Sekiz yıllık kesintisiz eğitime bağlı olarak kursların öğrenci sayısındaki azalmayla birlikte kurs ve kurs dernekleri öğrencilerin masraflarını üstlenmeyi vaat ederek yeterli öğrenci bulmaya çalışmaktadırlar.

Ayrıca aylık masrafları ödeyen ailelerde kız ailelerinin oranının yarı yarıya fazla oluşu tablo-12'deki kız öğrenci ailelerinin daha yüksek gelire sahip oluşundan kaynaklanmaktadır.

1.2.8. Öğrencilerin Ailelerinin İkame Ettikleri Yer

Bu sorumuzda öğrencilerin Kur'an kursundan önceki durumları ve geldiği sosyal çevre araştırılarak daha çok kimlerin Kur'an Kurslarını tercih ettiği, dolayısıyla kursa gelmeden önce bulunduğu çevre hakkında bir fikir sahibi olmak istenmiştir. Araştırmamıza katılan öğrencilerin % 16,3'ü ailesinin köyde, % 6,3'nün kasaba veya beldede, % 55,8' ilçe de, % 18,8'i İl merkezinde bulunduğunu belirtirken % 2,9'u ailesinin yurt dışında bulunduğunu ifade etmiştir. Bu dağılım ile ilgili veriler tablo 13'te gösterilmiştir.

TABLO 13

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Köyde	26,7	5,8	16,3
Kasabada	8,3	4,2	6,3
İlçe merkezinde	49,2	62,5	55,8
İl merkezinde	15,8	21,7	18,8
Yurt dışında	0	5,6	2,8

Buna göre ailesinin ikamet ettiği yer itibariyle öğrencilerin büyük bir kısmı ilçe, % 55,8 ve % 18,8 il merkezinde oturmaktadır. Daha önce köy ve kasabada yaşamış olanların ise düşüktür. Farklı ikamet yerleriyle ilgili veriler tablodan izlenebilir.

1.3. Ankete Katılan Öğreticilerle İlgili Veriler

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin aşağıdaki şahsi özellikleri ve mesleki durumları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Bunlar; cinsiyet, öğrenim durumu, görev yaptıkları kursun kız, erkek veya yatılı-gündüzlü oluşu, öğretmenlerin hafız olup olmama ve mesleki kıdem durumu ile haftalık ders saatleri ve hangi derse girdikleri gibi değişkenlerdir. Deneklerin şahsi ve mesleki özellikleriyle ilgili dağılımlar bu bölümde tablolar halinde gösterilmiştir.

1.3.1. Öğretici Cinsiyet

TABLO 14

	Erkek %	Kadın %
Cinsiyet Dağılımı	52,64	47,36

Tablo 14’te de görüldüğü gibi anketimize katılanların % 47,36’sını kadın öğretmenler, % 52,64’lük bölümünü de erkekler öğretmenler oluşturmaktadır. Anketimize 39 öğretmen katılmış bunlardan 18’i kadın öğretmenler, 21’ini de erkek öğretmenler oluşturmaktadır.

1.3.2. Öğreticinin Eğitim Durumu

TABLO 15

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
İlkokul	0	5,6	2,6
İmam-Hatip Lisesi	42,4	63	52,7
Üniversite	60	27,8	44,7

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin % 52,7'sini İ.H.L mezunları oluşturmakta, % 44,7'sini Yüksek okul mezunları oluşturmakta, % 2,6'sını da ilkokul mezunları oluşturmaktadır. Daha önceki yapılan araştırmada yüksek okul mezunları % 18,86'dır. Bu durum eğitim ve öğretim açısından çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Eğitimin bir gereği olan pedagojik formasyon derslerini alan öğretmenlerin olması, Kur'an kursları açısından çok büyük bir önem taşımaktadır. Daha önceki yapılan araştırmadaki öğretmenlerin çoğunluğu İHL'ni dışardan bitirmiş ve pedagojik formasyon dersi almadan öğretici olmuşlardır. Bu durumdaki öğretmenler kendi öğretmenlerinden almış oldukları eğitimi öğrencilerine vereceklerdir. Bu da modern çağın gerektirdiği eğitimi öğrencilerine veremedikleri için öğrencilerin yeniliklerden mahrum olmalarına sebep olacaklardır.

1.3.3. Öğreticilerin Görev Yaptıkları Kur'an Kursu

Anketimize katılan öğretmenlerin görev yaptıkları Kur'an kursunun öğrencilere göre türünü sorduk. Verilen cevapların dağılımı tablo 16'da verilmiştir.

TABLO 16

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Gündüzlü	15	0	7,9
Yatılı + Gündüzlü	85	100	92,1

Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunu yatılı Kur'an kurslarında görev yapanlar oluşturmaktadır. Bunlardan bayanlar % 100'ünü, erkek öğretmenler % 85'ini, % 15'ini de gündüzlü erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Daha önceki yapılan araştırmada % 41,50 ile Kız Kur'an Kursu, Erkek Kur'an Kursunda % 42,45'tir. Sekiz yıllık temel eğitimden sonra Kur'an Kurslarının yatılı bölümlerinde yoğunlaştıkları görülmektedir.

1.3.4. Öğreticilerin Hafız Olup Olmama Durumu

Kur'an Kursunda görev yapacak olan öğretmenlerin hafız olmaları Kur'an öğretiminde büyük önem taşımaktadır. Özellikle hafızlık sınıflarında ders dinlemede bunun önemi büyüktür. Tabii ki Kur'an Kursu öğretmenliği için hafız olmak yeterli değildir. Ancak hafız olmayan öğretmenlerin ezber dinlerken zorlandıkları, hatta bazı kelimelerin yanlış ezberlenmesine sebep olabildikleri görülmektedir.

TABLO 17

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Evet	60	16,7	39,5
Hayır	40	83,3	60,5

Tablo 17'de de görüldüğü gibi anketimize katılan öğretmenlerden % 60'ını erkekler oluşturmaktadır. % 16'sı ise bayan öğretmenlerdir. Toplamda ise % 39,5'dir. Daha önceki araştırmada ise % 45,8'dir. Kuran Kursu sayısının azalmasıyla hafız öğretici sayısında da belirli oranda düşme görülmüştür.

1.3.5. Haftalık Ders Saatleri

TABLO 18

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
12	15	5,6	10,3
15	10	13	11,5
18	5,3	6,7	6
21	3	3,2	3,1
24	65	73,2	69,1

Kur'an-ı Kerim'i yüzünden okuma çalışmaları yapılan kurslarda onsekiz saat Kur'an-ı Kerim, bir saat İtikat, üç saat İbadet, bir saat Siyer, bir saat Ahlak dersi olarak yirmidört saat zorunlu ders yapılır. Hafızlık çalışması yapılan

kurslarda haftalık ders programları yirmidört saattir. Bu sürenin yirmi saati Kur'an-ı Kerim, bir saati İtikat, bir saati İbadet, bir saati Siyer, bir saati de Ahlak dersi için ayrılır (K.K.Y, 2001, 19).

Kur'an Kursları Yönetmeliğinde öğreticilerin mezuniyet durumuna, kursta öğretici veya yönetici olmasına göre ek ders ücretleri farklılık gösterir. Öğreticiler müfredatı tamamen kendileri uygularlar. Tablo 18'deki dağılıma göre öğreticilerin % 10,3'ü oniki saat, % 11,5'i onbeş saat, % 6'sı onsekiz saat, % 3,1'i yirmibir saat ve % 69,1'i yirmidört saat derse girmektedir.

1.3.6. Öğreticilerin Okuttukları Derslere Göre Dağılımı

TABLO 19

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Kur'an (yüzüne) okuma	57,6	74	65,8
Hafızlık	25	11,1	18,4
Başka	15	16,7	15,8

Kur'an Kurslarında resmi öğreticiler Haftada ek dersle birlikte yirmidört saat derse girerler. Öğreticilerin çoğunluğu Kur'an dersi ile birlikte diğer derslere de girmektedirler. Bu da öğreticinin verimliliğini düşürmektedir. Kur'an Kurslarında da diğer okullardaki gibi farklı derslerin ve farklı öğreticilerin olmasında büyük fayda olacaktır.

2. ÖĞRENCİLERİN KUR'AN KURSLARIYLA VE BURADA YAPILAN EĞİTİM ÖĞRETİMİLE İLGİLİ DÜŞÜNCE VE KANAATLERİ

2.1. Öğrencilerin Kur'an Kurslarıyla İlgili Eğilim, Beklenti Ve Kanaatleri

2.1.1. Öğrencilerin Kur'an Kursundan Sonra Gitmek İstedikleri Okul

TABLO 20

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
İmam Hatip lisesine gideceğim	20	3,3	11,7
Liseye gideceğim	30,2	22	26,1
Bir iş yerinde çalışacağım	9,2	3,3	6,3
Başka	41,7	70	55,8

Öğrencilerin Kur'an kursu sonrasında gitmek istedikleri okul sorusuna tabloda görüldüğü üzere toplam oranlarda % 11,7'si imam hatip lisesine, % 26,1'i liseye gideceğini söylerken % 6,3'ü ise Kurstan sonra çalışmak istediğini belirtmiştir. % 55,8 gibi oldukça büyük bir oran ise başka şıkkında yoğunlaşmıştır. Bunlar özel şirketlerde çalışacağım, ticaret yapacağım, şoför olacağım, kız öğrenciler ise ev hanımı olacağım, halk eğitimin düzenlediği kurslara katılacağım gibi cevaplar vermişlerdir.

Bayraktarın araştırmasında "İmam Hatip" i tercih edenlerin oranı % 41,22 iken bizim araştırmamızda bu oran % 11,7 oldukça düşüktür. Zorunlu temel eğitimin sekiz yıla çıkması önemli bir etkidir. Çünkü sekiz yıllık temel eğitimle birlikte İHL'nin orta kısımları kapatılmıştır. Ayrıca üniversite sınavına girişte kendi meslekleri (İlahiyat Fakültesi) dışındaki diğer fakültelere düz liselerde okuyanlar gibi aynı şartlarda girememeleri öğrencilerin İHL'ni tercih etmemelerine sebep olmuştur.

2.1.2. Öğrencilerin Kursu Tercih Etmelerine Etki Eden Faktörler

TABLO-21

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Kendi isteğimle	80,8	86,7	83,8
Anne babamın isteğiyle	17,5	10	13,8
Arkadaşlarımla teşvikiyle	1,7	1,7	1,7

Öğrencilerin kursta okumayı tercihlerinde nelerin daha etkili olduğunu belirlemek için sorduğumuz soruya toplam oranlarda deneklerin % 83,8'i kendi isteğimle, % 13,8'i ailemin isteğiyle, % 1,7'si ise arkadaşlarımla teşvikiyle cevabını vermişlerdir.

Bu oranlar bize göstermektedir ki öğrencilerin büyük çoğunluğu Kur'an kursuna kendi istekleri ile gelmektedirler.

2.1.3. Kur'an Kursunda Okumaktan Memnuniyet

TABLO 22

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Hiç memnun değilim	0	1,7	0,8
Memnun değilim	2,5	1,7	2,1
Memnunum	31,7	43,3	37,5
Çok memnunum	65,8	53,3	59,6

Tablo 22'de de görüldüğü gibi % 59,6 ile öğrencilerin çoğunluğu çok memnun olduklarını, % 37,5'i memnuniyetlerini, % 2,1'i memnun olmadığını, % 0,8'de hiç memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yaklaşık olarak öğrencilerin % 98'i Kur'an Kursu'nda okumaktan memnun olduklarını belirtmiş olmaları, Kur'an Kurslarında yapılan eğitim ve öğretimin bazı eksikliklerine rağmen beğenilip benimsendiğinin bir göstergesidir. Bayraktar'ın çalışmasında memnun olanların oranı % 92, bizim çalışmamızda ise % 97,1'dir. Bunu iki şekilde açıklayabiliriz. Sekiz

yıllık zorunlu temel eğitimden sonra gelen öğrenciler ilköğretim mezunlarına göre üç yaş daha büyük olarak gelmekte, ayrıca kendi istekleriyle Kur'an kurslarında okumayı tercih etmektedirler.

2.1.4. Öğrencilere Kursla İlgili Hoş Gelmeyen Hususlar

Kur'an Kurslarındaki eğitim-öğretim uygulaması ile ilgili olarak fiziki şartlar dışında öğrencilerin bu kurumlara karşı tutumlarını menfi yönde etkileyebilecek nitelikte başka faktörler de olabilir. Bu faktörleri öğrenmek için farklı sorular sorduk ve tablo 23'teki cevapları aldık.

TABLO 23

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Sınıflar çok kalabalık	4,2	0,8	2,5
Dersler ağır	7,5	3,3	5,4
Disiplin çok sıkı	2,5	10	6,3
Pek disiplin yok	6,7	2,5	4,6
Eğitim kalitesi düşük	1,7	5	3,3
Hoşuma gitmeyen pek bir şey yok	65,8	60,8	63,3
Başka	10,8	14,2	12,5

Sınıflar çok kalabalık sorusuna % 2,5, dersler ağır % 5,4, disiplin çok sıkı, % 4,6 pek disiplin yok, % 3,3 eğitim kalitesi düşük, % 63,3 hoşuma gitmeyen pek bir şey yok cevabını vermişlerdir. % 12,5 Başka kısmına verilen cevaplara baktığımızda öğrencilerin büyük çoğunluğu spor alanlarının bulunmaması, mezun olurken verilen diplomanın hiçbir yerde kabul görmemesi, Kur'an-ı Kerim ve Temel Dini Bilgiler dersi dışında başka derslerin okutulmaması, gelişen teknolojiye ayak uydurulamaması, ve özellikle bilgisayar dersi gibi bir dersin verilmemesi gibi nedenler sebep olarak gösterilmiştir.

2.1.5. Kurs Öğrencisi Olduklarını Gizleyip Gizlememe Durumu

TABLO 24

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Söylüyorum	45,8	75	60,4
Yerine göre söylüyorum	50	25	37,5
Gizliyorum	3,3	0	1,7
Cevap yok	0,4	0	0,4

Tablo 24’te görüldüğü gibi öğrencilerin % 60,4 gibi azami kısmı kurs öğrencisi olduklarını gizlememektedirler. Öğrencilerin % 37,5’i ise yerine göre söylediklerini belirtmektedirler. Bu verilerden öğrencilerin kurs öğrencisi olduklarından rahatsız olmadıklarını anlayabiliriz. Ancak öğrencilere neden yerine göre söylediklerini sorduğumuzda aldığımız cevapta ise toplumda Kur’an kursu öğrencisi olduklarını açıkladıklarında küçümsedikleri, rahatsız edildiklerini kendilerini küçümseyen sözler söylendiğini ifade etmişlerdir. Bizim araştırmamızda Kur’an kursu öğrencisi olduklarını söyleme oranı % 97,9 iken, diğer çalışmada bu oran % 89,38’dir. Bunu biz yaptığımız araştırmada öğrencilerden aldığımız cevaplardan da esinlenerek; yaşlarının büyük olması ve diğer öğrencilere göre eğitim seviyelerinin yüksek olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

2.1.6. Öğrencilerin Kursa Geliş Amaçlarına Göre Dağılımı

TABLO-25

	Erkek %	Kız %	TOPLAM%
Kur'an ve temel dini bilgileri öğrenmek	89,2	69,2	79,2
Anne ve Babamın arzusunu yerine getir.	3,3	7,5	5,4
Fikrim yok	4,2	0	2,1
Başka	3,3	21,7	12,5

Tablo-25'teki soruya % 79.2 öğrenci kursa geliş amacını Kuran ve temel dini bilgileri öğrenmek, % 5.4'ü anne ve babasının arzusunu yerine getirmek, % 2.1'i fikrim yok derken % 12.5'i başka gerekçeler göstermişlerdir.

Kursu tercih etmeyle ilgili soruya verilen cevaplarda “kendi istekleri” cevabının oranıyla bu sorudaki kuran ve temel dini bilgileri öğrenmek cevabının oranı arasındaki yakınlık dikkat çekmektedir. Kanatımızca bu yakınlık öğrencilerin % 80 oranının kuran kurslarını dini eğitim ve öğretim almak için bilinçli olarak tercih ettiklerini gösterir.

Ayrıca başka şıkkındaki oranı din eğitimi almak ve bu alanda bilgi sahibi olmakla ilgili cevapların teşkil etmesi bizim bu tespitimizi destekler görünmektedir.

2.1.7. Öğrencilerin Yönelmek İstedikleri Alan

TABLO 26

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Öğretmenlik	14,2	16,7	15,4
Kur'an Kursu öğreticiliği	25	30,8	27,9
Diğer	46,7	13,3	30
Cevap yok	13,3	34,2	23,8

Bu sorumuzu öğrencilerin yönelmek istedikleri alanı tesbit için sorduk. % 15,4 öğrenci öğretmenlik, % 27,9 öğrenci Kur'an kursu öğreticiliğini, % 30'u diğer alanları, % 23,8'i ise bu sorumuza cevap vermemiştir.

Bayraktarın araştırmasındaki aynı sorunun verileriyle bu sorunun verilerini mukayese ettiğimizde önemli neticeler ortaya çıkmaktadır. Kur'an kursları öğrenci kaybettiği gibi buna bağlı olarak öğrencisiz kalan kurs öğreticileri de diyanetin farklı hizmet alanlarına kaydırılarak azaltılmıştır. Yeni personel

alımlarında ise Kur'an kursu öğreticiliği için personel kontenjanı verilmemiştir.

Bayraktarın araştırmasında kurs öreticiliğine yönelmek isteyenlerin oranı % 73,78 iken bizim araştırmamızda bu oranın % 27,9'a düşmesinin sebebini yukarıda açıkladığımız duruma bağlayabiliriz. Bunun yerine öğrencilerin hangi alanlara yönelmek istediklerini diğer maddesindeki açıklamalarda bir kısmı doktor, polis, mühendis, hakim vb. olmayı istemekte, diğerleri ise ailesinin isteğine göre hareket edeceklerini söylemiş, ayrıca öğrencilerin % 23,8'inin cevap vermediğini, karasız olduğunu belirtmiştir.

2.2. Öğrencilerin ğreticilerle İlişkileri

Örgün eğitimde en yoğun ilişki ğrenci ile ğretmen arasında gerçekleşmektedir.Aynı zamanda eğitim ve ğretim faaliyeti ğrenci ve ğretmen arasındaki bu yoğun ilişki sırasında büyük ölçüde gerçekleşir.Bu bakımdan eğitimin düzenli ve düzeyli devam edip etmediğini belirlemek için ğretmen-ğrenci ilişkilerini ve bu ilişkilerdeki olumlu ve olumsuz yönleri tesbite yönelik sorular önem arz etmektedir.

2.2.1. Öğrenci-ğretici Münasebetlerinden Memnunluk Durumu

TABLO 27

	Erkek%	Kız %	TOPLAM %
Memnun değilim	4,2	9,2	6,7
Biraz memnunum	15	39,2	27
Memnunum	80,8	51,7	66,3

Öğrencilerin % 6,7'si hariç çoğunluğun yukarıda belirtilen rahatsız edici tavır ve davranışlara rağmen öğreticilerinin münasebetlerinden memnun oldukları verilerden anlaşılmaktadır.

2.2.2. Öğrencilerin Problemlerini Öğretmenlerine Açabilme Durumu

TABLO 28

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Rahatça açabiliyorum	49,2	41,7	45,4
Biraz güçlük çekiyorum	39,2	22,5	30,8
Hiç açamıyorum	9,2	26,7	17,9
Cevap yok	1,7	5,8	3,8

Tablo 28’de de görüldüğü gibi öğrencilerin % 45’i rahatça açabilmekte, % 30’u biraz güçlük çekmekte, % 17’si hiç açamamakta, % 3,8’i de cevap vermemeyi tercih etmişlerdir. Daha önceki çalışmada % 48,57 biraz güçlük çekiyorum birinci sırada yer almıştır. Bu da sekiz yıllık temel eğitimle birlikte yaş ortalaması yükselen öğrenciler daha rahat sıkıntılarını ifade edebilmektedirler.

2.2.3. Öğrencileri En Çok Üzen Öğretici Davranışları

TABLO 29

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Adaletsiz davranması	35,8	34,2	35
Alay etmesi	6,7	12,5	9,6
Azarlaması	10	8,3	9,2
Arkadaşlarımın yanında azarlaması	15,8	1,7	8,8
Derste söz hakkı vermemesi	4,2	1,7	2,9
Başka	20,8	35	27,9
Cevap yok	10,1	3,1	6,6

Tablo-29’da öğrencileri en çok rahatsız eden davranış öğreticinin bazı öğrencilere % 34,2 ile adaletsiz davranması, % 9,6 alay etmesi, % 9,2 azarlaması, % 8,8 arkadaşlarımın yanında cezalandırması, % 52,9 derste söz hakkı vermemesidir. Tabloda “başka” şıkkının oranı ise % 27,9’dur.

Bayraktar'ın tesbitinde ise en yüksek oran “arkadaşlarımın yanın da azarlama ve ceza verme” verisine aittir. Geçen zaman sürecinde Bayraktar'ın bu tesbitindeki olumsuzluğun gittiğini söylemek mümkündür. Ancak araştırmamızda en yüksek orana sahip “adaletsiz davranması” şikkındaki olumsuzluğun giderilmesine yönelik çalışmaların olması gerekir. Şunu da belirtmeliyiz ki öğretmenin zaruri olarak bazı öğrencilerle fazla ilgilenmesini yanlış algılayıp bunu öğretmenin adaletsiz davranışı olarak değerlendiren öğrenciler olabilmektedir. Bu yüksek oran bu değerlendirmeye sahip öğrencilerin görüşünü yansıtır da olabilir.

2.2.4. Öğrencilere Genellikle Uygulanan Disiplin

Kuran kurslarında disiplinin ne ölçüde olduğunu ve hangi tür disiplinin uygulandığını öğrenmek için “Kursunuzda yanlış bir davranışta bulunduğunuz zaman hocalarınızın tavrı nasıl oluyor ?” sorusuna verilen cevapların oranları tablo-20’de görülmektedir. İkaz ediyor diyenlerin oranı % 22,5, azarlıyor diyenlerin oranı % 9,2, dayak atıyor diyenlerin oranı % 4,2, kurstan uzaklaştırıyor diyenlerin oranı % 0,4, öğüt veriyor diyenlerin oranı ise % 7,5 olarak görülüyor. En yüksek oran ise % 54,6 ile doğruyu gösteriyor diyenlere aittir.

TABLO 30

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
İkaz ediyor	18,3	26,7	22,5
Azarlıyor	8,3	10	9,2
Dayak atıyor	8,3	0	4,2
Kurstan uzaklaştırıyor	0,8	0	0,4
Öğüt veriyor	8,3	6,7	7,5
Doğruyu gösteriyor	54,2	55	54,6

Bayraktarın araştırmasında ise en yüksek oran % 49,79 olarak “ikaz ediyor” verisine aittir. İki araştırma arasındaki en yüksek oranlardaki bu değişimi öğretmenlerden ikaz edenler önemli oranda olmakla birlikte büyük çoğunluğun öğrencinin yanlısını izah edip doğru olanını gösterdikleri ve rehber öğretmenlik yaptıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca dayak atıyor % 4,2 Bayraktarda ise % 14,28’dir. Dayak atma oranının da azaldığını görüyoruz. Bu dayak olayını da genelde emeklisi yaklaşmış öğretmenlerde yoğunlaştığını yeni göreve başlayan öğretmenler genelde ikna ve rehberlik yöntemi ile öğrencilerini iknaya çalıştıklarını öğrencilerle görüşmemizde öğrendik.

2.3. Öğretim Metodu Ve Müfredatla İlgili Görüşler

3.2.3.1. Öğrencilerin Öğreticinin Ders İşleyiş Şeklinden Memnun Olup Olmama Durumu

TABLO 31

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Memnun değilim	3,3	6,7	5
Biraz memnunum	26,7	33,3	30
Oldukça memnunum	62,5	52,5	57,5
Başka	2,5	5	7,5

Derslerin işleniş metodundan memnun değilim % 5, biraz memnunum % 30, oldukça memnunum % 57,5’tir. Memnun olmayan grubun anketimizi incelediğimizde genelde lise ve üniversite tahsili almış olan öğrencilerin işaretlediklerini görüyoruz. Başka % 7,5 gibi bir oranda verilen ders çeşitlerinin artırılması gibi isteklerde bulunmuştur. Bu isteklere cevap verilirse eğitimdeki seviyenin artacağı bir gerçektir. Kur’an kurslarında da sınıfların eğitim düzeylerine ve yaş gruplarına göre ayarlanması eğitimin kalitesinin artmasına sebep olacaktır.

2.3.2. Kur'an Kurslarında Okutulan Derslerin Yeterliliği

Kur'an kurslarında din dersleri "Temel Dini Bilgiler" kitabından okutulmaktadır. Bu kitap dört ana bölümden (İtikat, İbadet, Siyer, Ahlak) derslerinden oluşmaktadır. Bizim öğrencilere bu soruyu sormamızdaki amaç eski öğrencilere göre hazırlanmış olan bu kitaptaki bilgilerin yeterli olup olmadığının tesbit edilmeye çalışılmasıdır. Tablo 32, 33, 34 ve 35'teki sorulara verilen cevaplardan öğrencilerin genelinin bu kitaptan memnun oldukları anlaşılmaktadır. Problem, taramalarda öğrencilerden % 25'i tarafından işaretlenen bir problem okul çapında problem kabul kabul edilerek, ilgililerce tedbir alma yoluna gidilmektedir (Tan, 1986, 164).

2.3.3. İbadet Dersinin Yeterli Olup Olmadığı

TABLO 32

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yeterli değil	6,7	12,5	9,6
Az yeterli	15	7,5	11,3
Yeterli	78,3	78,3	78,3

Anketimize cevap veren öğrencilerden yeterli değil'e % 9,6, az yeterliye % 11,3, yeterliye verilen cevap ise % 78,3'tür.

2.3.4. İtikat Dersinin Yeterli Olup Olmadığı

TABLO 33

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yeterli değil	5	15	10
Az yeterli	13,3	11,7	12,5
Yeterli	81,7	73,3	77,5

Anketimize cevap veren öğrencilerden yeterli değil'e % 10, az yeterliye % 12,5, yeterliye verilen cevap ise % 77,5'tir.

2.3.5. Ahlak Dersinin Yeterli Olup Olmadığı

TABLO 34

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yeterli değil	9,2	10	9,6
Az yeterli	9,2	15	12,1
Yeterli	81,7	75	78,3

Anketimize cevap veren öğrencilerden yeterli değil'e % 9,6, az yeterliye % 12,1, yeterliye verilen cevap ise % 78,3'tür.

2.3.6. Siyer Dersinin Yeterli Olup Olmadığı

TABLO 35

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yeterli değil	4,2	5	4,6
Az yeterli	6,7	4,2	5,4
Yeterli	89,2	90,8	90

Anketimize cevap veren öğrencilerden yeterli değil'e % 4,6, az yeterliye % 5,4, yeterliye verilen cevap ise % 90'dır.

2.4. Öğrencilerin Derslere Karşı İlgisi

2.4.1. Öğrencilerin Derse Olan İlgileri

TABLO 36

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Yüksek	20	50	34,2
Orta	80	44,4	63,2
Pek az	0	5,6	2,6

Bu sorumuza aldığımız cevap orta % 63,2, yüksek % 34,2, pek az % 2,6'dır. Öğreticilere, öğrencilerin çoğunluğunun derslerine ilgilerinin orta seviyede olmasının sebebini sorduğumuzda, sekiz yıllık temel eğitimi bitiren öğrencilerin okulda görmüş oldukları ders çeşitliliğinin Kur'an kurslarında olmaması ve tek tip derslerin olması ayrıca mezun olduklarında almış oldukları diplomanın kendilerine bir meslek kazandırmadığı gibi nedenlerden dolayı öğrencinin derse olan ilgisizliğini artırdığını belirtmişlerdir.

2.4.2. Öğrencilerin Hafızlık Hakkındaki Görüşleri

İslami düşüncede Kur'an-ı Kerimi öğrenme ve öğretme önemli bir yere sahiptir.(Tecridi Sarih,1980, 11, 241). Müslümanlar bu düşünceleri ile İslam'ın ilk devirlerinden bu tarafa hafızlığa büyük önem verilmiştir. Ülkemizde de hafızlığa büyük önem verilmektedir. Her yıl ramazan aylarında hafızların okumuş oldukları mukabeleyi yüzlerce kişi takip emektedir.

2.4.3. Öğreticilere Göre Hafızlık Kapasitesi Olmayanların Hafızlığa Başlatılması

Müslümanlar asırlardır hafızlığa ve Kur'an-ı Kerimi öğrenmeye büyük önem vermişlerdir. Kur'an Kurslarında hafızlığa çalışan kız ve erkek öğrencilerin toplamı 11775'tir (D.İ.B.Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı, 2001).

TABLO 37

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Başlatılıyor	20	16,7	18,4
Başlatılmıyor	80	72,2	76,3
Velisinin zorlamasıyla başlatılıyor	0	5,6	2,6

Bu sorumuza aldığımız cevaba göre, başlatılıyor % 18,4, başlatılmıyor % 76,3, velisinin zorlamasıyla başlatılıyor % 2,6'dır. Hafızlık zeka ve sabır isteyen bir

çalışmadır. Zekası yeterli olmayan öğrencinin başarılı olması mümkün değildir. Zorla hafızlık yapmış olan kimselerle görüşmemizde bize verilen cevaplarda; kurstan mezun olduktan sonra ziyaret maksadıyla da olsa kursa gitmediğini, hafız olduktan sonra bir daha Kur'an okumadığını ve hafızlığını unuttuğunu, namaz kılmadıkları gibi ifadeler kullanmışlardır.

Yukarıda verilen cevaplara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu başlatılmıyor gibi isabetli bir karar vermektedirler. Çünkü hafızlık sabır isteyen bir çalışmadır. Zeki olan öğrencilerin hafızlığa başlatılması gerekir. Eğer kapasitesi olmayan öğrenci hafızlığa başlatılırsa öğrenci soğuyacak ve çeşitli hileli yollara başvuracaktır (Bilgin, 1990, 119).

Öğrencilere Göre Hafızlık kapasitesi olmayan öğrencilerin hafızlığa başlatılması

TABLO 38

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Katılmıyorum	23,3	11,7	17,5
Kısmen katılıyorum	21,7	26,7	24,2
Tamamen katılıyorum	40,8	26,7	33,8
Fikrim yok	14,2	34,2	24,2

Tablo 37'de de görüldüğü gibi Fikrim yok % 24,2, katılmıyorum % 17,5, kısmen katılıyorum % 24,2, % tamamen katılıyorum % 33,8'dir.

Yukarıdaki bilgilerde de görüldüğü gibi, fikrim yok, katılmıyorum ve kısmen katılıyorum şıklarına verilen cevap % 67 civarında, % 33 gibi bir grupta tamamen katılıyorum'u işaretlemiştir. Öğrencinin kapasitesi göz önüne alınmadan zorla hafızlık yaptırılması eğitim ve öğretim metotları açısından uygun değildir. Zorla hafız olan öğrencilerle karşılaştığımız zaman hafızlığının devamını sorduğumuzda aldığımız cevaplar bizleri üzmektedir. Bu öğrencilerin çoğu hafızlığını unutmuş, hatta Kur'an-ı Kerimi bile

yüzünden zor okuduklarını söyleyerek üzüntülerini ifade etmişlerdir. Kendi istek ve arzusu olmayan öğrencilerin hafızlığa başlatılmaması gerekir. Zira bu tutum gelecek zamanda öğrencinin dinden ve Kur'an'dan kopmasına ve soğumasına sebep olmaktadır (Bilgin, 1990, 119).

2.4.4. Kur'an Kurslarındaki Dini Derslerin Yanında Olması İstenilen Dersler

Kur'an Kurslarında dini derslerden başka dersler verilmemektedir. Biz de öğrencilere, bu dersler dışında başka derslerin de istenip istenmediğini öğrenmek için bu soruyu sorduk.

TABLO 39

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Türkçe	16,9	18,7	17,8
İngilizce	19,2	26,7	22,9
Matematik	10	3,3	6,7
Resim	3,3	5	4,2
Müzik	3,3	0	1,7
Hepsi	40,8	32,5	36,7
Hiçbiri	9,2	10,8	10

Tablo 39'da da görüldüğü gibi Türkçe % 17,8, İngilizce % 22,9, Matematik % 6,7, Resim % 4,2, Müzik % 1,7 Hepsi % 36,7, hiçbirini istemiyorum % 10'dur. Öğrencilerin çoğunluğu Türkçe, İngilizce ve Matematik gibi derslerde istekli oldukları görülmektedir. Bunun için öğrencilerin istekleri de göz önüne alınarak seçmeli derslerin Kur'an kursu müfredatına konması uygun olabilir.

2.4.5. Öğrenciler Daha Çok Hangi Derslere İlgi Gösteriyorlar

TABLO 40

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Siyer	25	22,2	23,7
Kur'an	30	16,7	23,7
İbadet	5	16,7	10,5
Talim	20	11,1	15,8
İtikat	0	16,7	7,9
Hepsi	20	15,8	18,4

Tablo 40'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 23,7'si Kur'an-ı Kerim, % 23,7'si siyer, % 10,5'i ibadet, % 15,8'i talim, % 7,9'u da itikat dersine ilgi göstermişlerdir. Kur'an ve Siyer dersleri öğrencilere daha cazip gelmekte ve özellikle siyer dersine ilgileri peygamber efendimizin hayatı, müslümanların ilk zamanlardaki çekmiş oldukları sıkıntılar ve az sayıda olmalarına rağmen müslümanların savaşlardan galip ayrılmaları gibi sebepler öğrencilerin ilgisinin artmasına sebep olmaktadır. Talim dersi Kur'an-ı Kerimin mahreçlerinin ve sıfatlarının yanlışsız telaffuz edilmesi için büyük önemlidir.

2.4.6. Ezberlediğiniz Dua, Ayet Ve Sürelerin Manalarını Bilme

TABLO 41

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Hiçbirini bilmiyorum	11,7	18,3	15
Bazılarını biliyorum	70	75	72,1
Hepsini biliyorum	18,3	6,7	12,5

Araştırmamıza katılan öğrencilerin bu soruya verdiği cevap tablo 41'de de görüldüğü gibi hiçbirini bilmiyorum % 15, bazılarını biliyorum % 72,1, hepsini biliyorum % 12,5'tir. Bayraktar'ın araştırmasında ise hepsini okuyan

% 2,85,bazılarını okuyan % 67,34 hiç birini okumayan % 29,79'dur.Bizim araştırmamızda okuyanların oranında önemli bir artış görölmektedir. Bunu da öğrencilerin yaş seviyelerinin yükselmesi ve Kur'an kurslarına istekli bir şekilde gelmelerinin önemi büyüktür.

Bu soruyu somadaki hedefimiz öğrencinin okuduklarının ne kadar farkında olup olmadığıdır. Kur'an kursları yönetmeliğinde amaçlar sıralanırken, ibadetler için gerekli süre, ayet ve duaları doğru olarak ezberletmek ve bunların meallerini öğretmek (bkz, K.K.Yönetmeliği, madde 5/c) olarak ifade edilmektedir. Fakat almış olduğumuz cevaplar pek iç açıcı değildir. Öğrencilere az yer ezberletilmeli ve bunların hepsinin manası öğretilerek geçilmeli, öğrenci de ne okuduğunun farkında olmalı yaptığı ibadetleri zevkle yapmalıdır.

2.5. Sosyal İlişkiler Ve Boş Zamanların Değerlendirilmesi

2.5. 1. Öğrenciler Arası Arkadaşlık Durumu

TABLO 42

	Erkek%	Kız %	TOPLAM %
Kolayca arkadaş ediniyorum	84,2	81,7	82,9
Güçlük çekiyorum	12,5	13,3	12,9
Arkadaş edinemiyorum	3,3	5	4,2

Kur'an kurslarında okuyan öğrencilerin arkadaş edinmede zorlanıp zorlanmadıklarını ölçebilmek için bu soruyu sorduk. Toplam oranda % 82,9 öğrenci kolayca arkadaş edindiğini, % 12,9 öğrenci ise arkadaşlık edinmede güçlük çektiğini, % 4,2 öğrenci ise hiç arkadaş edinemediğini belirtmiştir.

Kurs öğrencilerinin % 80'inin kolayca arkada edinebildiğini görüyoruz. Öğrencilerin kolayca arkadaş edinebilmeleri sosyal ve kişilik gelişimlerinin iyi olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

2.5.2. Boş Zamanlarını Değerlendirme

TABLO 43

	Erkek%	Kız %	TOPLAM %
Oyun oynayarak	21,7	5,8	13,8
Kitap okuyarak	55	48,3	51,7
Tv. ve video izleyerek	4,2	1,7	2,9
Başka	18,3	40,8	29,6

Öğrencilerin boş zamanlarını nasıl ve ne yaparak geçirdiklerini tesbit için sorduğumuz bu soruya % 13,8 öğrenci oyun oynayarak, % 51,7 öğrenci kitap okuyarak, % 2,9 öğrenci tv ve video izleyerek, % 29,6 öğrenci ise başka cevabını işaretlemişlerdir. Verilerde öğrencilerin yarısının boş zamanlarını okuyarak geçirdiğini görüyoruz.

2.5.3. Öğrenci Velileriyle Görüşme Düzeyi

TABLO 44

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Hiç görüşmem	10	5,6	7,9
Bazen görüşürüm	80	77,8	78,9
Sık sık görüşürüm	10	11,1	10,5

Tablo 44'teki verilere göre hiç görüşmem % 7,9, bazen görüşürüm % 78,9, sık sık görüşürüm % 10,5'tir. Başka bir araştırmada da bu neticelere yakın sonuçlar alınmıştır (Bayraktar,s 63). Başarının en büyük sebeplerinden biri öğrenci-öğretmen ve veli işbirliği ile gerçekleşir. Aldığımız cevaplardan bazılarında öğretmen öğrencinin velisini tanımadan öğrencinin kurstan mezun olduğunu söylenmektedir. Öğrenci velisi devamlı öğreticilerle işbirliği yaparak öğrenci kontrolünü sağlamalı, eğitim ve öğretiminin daha iyi seviyede olmasına, öğrencinin gelecekte (öğrencinin de görüşü alınarak) başarılı olabileceği alana yönlendirilmelidir.

3. KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN PROBLEMLERİ, BUGÜNKÜ DURUMLARI VE BEKLENTİLERİ

3.1. Mesleki Formasyon. İlgili Durumu Ve Beklentileri

3.1.1. Pedagojik Formasyon Açısından Kendisini Yeterli Görme

TABLO 45

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Biraz yetersiz	35	44,4	39,5
Yeterli	60	44,4	52,6
Yetersiz	5	11,2	7,9

Araştırmamıza katılan öğretmenlerden bu soruya aldığımız cevapta biraz yetersiz % 39,5, yeterli % 52,6, yetersiz % 7,9'dur. Bu soruyu sormamızdaki amaç öğreticinin kendisini tanıyıp tanımadığı, tanıyorsa ne kadar ? sorusuna cevap aradık ve da kadın öğretmenlerin kendilerini daha fazla yetersiz bulduklarını görmekteyiz. Son yıllarda Kur'an kursu öğretmenlerinde yüksek okul mezunlarının çoğaldığını görmekteyiz. Bu da pedagojik açıdan kendilerini yetiştirdiklerine işaret etmektedir. Öğreticilerin tablo 15'te Üniversite mezunu olanların % 60 erkek, % 27,8 kadın Toplamda ise % 44,7 olarak belirtmiştik. Bayraktar'ın çalışmasında bu oran % 18,86'dır.

3.1.2. Pedagojik Formasyonu Geliştirme

TABLO 46

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Pedagoji ile ilgili eserler okudum	35	33,3	34,2
Özel ders alıyorum	0	11,1	5,3
Kısmen okuyorum	45	44,4	44,7
Başka	5	5,6	5,3
Cevap yok	8,5	12,5	10,5

Tablo 46’da verilen cevaplardan pedagoji ile ilgili eserler okudum % 34,2, özel ders alıyorum % 5,3, kısmen okuyorum % 44,7, Başka % 5,3’tür. Kur’an kursu öğretmenleri verdikleri cevaplarla kendilerini yetiştirme gayretinde oldukları gözükmemektedir. Bu da eğitimde kalite adına önemli bir gelişmedir.

3.1.3. Kur’an-ı Kerimin Mealini Baştan Sona Okuma

TABLO 47

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Hepsini okudum	50	33,3	42,1
Kısmen okudum	45	55,6	50
Okumadım	5	11,1	7,9

Tablo 47’de verilen cevaplardan hepsini okudum % 42,1, kısmen okudum % 50, okumadım % 7,9’dur. Bir müslüman olarak Kur’an-ı Kerimi okumamız ve anlamamız gerekmektedir. Eğer Kur’an öğretmeni iseniz bu daha da önem kazanmaktadır. Tablomuzda baktığımızda öğretmenlerden sadece % 42’si Kur’an-ı Kerim’in mealini okuyabilmişler. Meal Okumayan öğretmenlerin en azından hizmetiçi eğitim kursları düzenlenerek okumaları sağlanabilir. Çünkü öğrencilerin Kur’an kurslarına geliş amaçlarından biri de “Kur’anı öğrenip hayatlarında tatbik etmek olarak açıklamışlardı. Eğer öğretici okumazsa öğrenciye rehberlik yapıp öğretmesinde zorluk çekebilir.

3.1.4. Daha Önce Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma

Diyanet İşleri Başkanlığının halen dokuz eğitim merkezi vardır (D.İ.B.Din Eğitimi Dairesi). Hizmet içi eğitim kursları, bu dokuz eğitim merkezi , il ve ilçe müftülüklerinde verilmektedir. Son üç yılda eğitim merkezlerinde 4.648; il ve ilçe müftülüklerinde de 32.261 personel hizmet içi eğitime tabi tutulmuştur (D.İ.B.Din Eğitimi Dairesi). Bu eğitim merkezlerinde Diyanet

bünyesindeki tüm görevlilerine olduğu gibi Kur'an kursu öğreticilerine de zamanla hizmetiçi eğitim kursları verilmektedir.

TABLO 48

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Evet	60	83,3	71,1
Hayır	35	16,7	26,3
Cevap yok	5	-	2,5

Tablo 48'de de görüldüğü gibi hizmetiçi eğitim kursuna katılanlar % 71,1, katılmayanlar % 26,3' cevap yok % 2,5'tir. Daha önceki araştırmada kursa katılanlar % 44,3, katılmayanlar % 54,71, cevap yok % 0,94'tür. Bizim araştırmamıza göre hizmetiçi eğitim kursuna katılanlarda önemli bir artış olmuş ve bu da bize Diyanet'in personelinin eğitimine önem verdiğinin bir göstergesidir.

3.2. Kur'an Kurslarında Uygulanan Metotlar

3.2.1. Dersin İşlenmesinde Takip Edilen Metot

TABLO 49

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Anlatım	45	50	47,4
Soru-cevap	35	50	42,1
Grup çalışması	15	0	7,9
Tartışma	5	0	2,5

Anketimize katılan öğretmenlerden anlatım % 47,4,soru-cevap % 42,1, grup çalışması % 7,9 , tartışma % 2,5'tir. Kur'an kurslarında en çok uygulanan metot anlatım ve soru cevap metodudur. Bu anket sorusu lise öğretmenleri içinde uygulanmış ve aynı paralelliği göstermiştir (Bilgin, 82).

3.2.2. Dersin İşlenmesinde Öğrencilerin Aktifliği

TABLO 50

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Dersi öğrencilerle birlikte işlerim	70	100	84,2
Grup çalışmasını öğrenciler yapar	10	0	5,3
Öğrenciler çok az çalışkandır	20	0	10,5

Anketimize katılan öğretmenlerden % 84,2'si dersi öğrencilerle birlikte işlerim, % 5,3'ü grup çalışmasını öğrenciler yapar, % 10,5'i öğrenciler çok az çalışkandır, şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin derse katılmaları öğreticinin daha verimli olmalarını sağlar, öğrencinin aktifliği öğreticinin derse hazırlıklı gelmelerine sebep olur.

3.2.3. Verdiğiniz Derslerle İlgili Olarak Gezi ve Gözlem Yapma Durumu

TABLO 51

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Evet	30	27,8	28,9
Hayır	25	44,4	34,2
Kısmen	45	22,2	34,2

Tablo 51'de de görüldüğü gibi verilen derslere gezi, gözlem yapmaya % 28,9'u evet, % 34,2'si hayır, % 34,2 'si de kısmen cevabını vererek verilen bilgilerin daha çok teoriden ibaret olduğunu belirtmişlerdir. Kur'an kursları imkanı dar olan yerler olduğu için bu konularda derneği olmayan kurslar fazla gelişme imkanı gösterememişlerdir.

3.2.4. Öğrencilere Verilen Ödev Türleri

TABLO 52

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Sözlü anlatım	10	5,6	7,9
Kur'an'ı ezber	35	11,1	23,7
Konu araştırması	15	38,9	26,3
Ders Özeti	5	0	2,6
Cevap yok	25	27,7	26,3
Başka	10	16,7	13,2

Tablo 52'de verilen cevaplardan % 7,9'u sözlü anlatım, % 23,7'si ezber,% 26,3'ü konu araştırması,% 2,6'sı ders özeti, % 26,3'ü cevap yok, % 13,2'si de başka cevabını vermiştir.

3.2.5. Derslerde En Fazla İlgilenilen Öğrenci

TABLO 53

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Başarı derecesi orta olanlarla	5	11,1	2,6
Başarı derecesi düşük olanlarla	25	10	18,4
Yerine göre ilgilenirim	70	83,3	76,3
Başka	0	5,4	2,7

Araştırmamıza katılan öğretmenlerden aldığımız cevaplarda başarı derecesi orta olanlarla % 2,6, başarı derecesi düşük olanlarla % 18,4, yerine göre ilgilenirim % 76,3, başka % 2,7'dir. Öğreticilerin geneli öğrencilerle yerine göre ilgilendiğini ve bunun çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle yatılı kurslarda belirli öğrencilere ağırlık verip diğerleriyle az ilgilenmek öğrenciler arasında kıskançlığa sebebiyet verdiği gibi ifadeler kullanılmıştır.

3.3. Müfredat Ve Dersler

Kur'an Kurslarında uygulanan müfredat ilkokuldan mezun olan öğrenciler için hazırlanmıştır. Fakat temel eğitimin sekiz yıla çıkmasıyla birlikte Kur'an kursları da ancak sekiz yıllık temel eğitimden mezun olan öğrencileri alabilecekler. Müfredat programı ise ilkokul mezunlarına göre hazırlanmıştı ve ilköğretimden gelen öğrenciler de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini almış olarak Kur'an Kursuna gelecekları için müfredat programının yeterli olup olmadığını öğrenmek için aşağıdaki soruları yönelttik ve ayrıca dersi anlatan öğretmenlerin görüşlerini de alarak sağlıklı bilgiye ulaşmak istedik.

3.3.1. Müfredat, Öğrencilerin Eğitim Durumlarının Yükselmesinden Dolayı Öğrenim İhtiyaçlarına Cevap Verebilmesi

TABLO 54

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Evet	15	22	18,5
Hayır	20	50	35
Kısmen	60	17	38,5
Cevap yok	5	11	8

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin % 18,5'i evet, % 35'i hayır, % 38,5'i kısmen, % 8'i de cevap yok şeklinde cevap vermişlerdir. Bu verilere göre müfredat programını yetersiz olduğu, bunun gözden geçirilerek ve öğretmenlerin de görüşleri alınarak yeni bir müfredatın hazırlanması eğitim açısından fayda mülâhaza etmektedir. Ayrıca rehber öğretmen uygulamasına Kur'an kurslarında da başlanılmalıdır.

3.3.2. Müfredat Konularının Verilen Süre İçerisinde Bitirilebilmesi

TABLO 55

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Evet	100	88,9	94,7
Hayır	0	11,1	5,3

Tablo 55'deki sorumuza % 94,7'si evet, % 5,3'ü de hayır cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplarda dikkat çeken husus bayan öğretmenlerin % 10 gibi önemli bir kısmı yetiştiremediklerini ifade etmişler, bu konunun sebeplerinin araştırılıp çözüme kavuşturulması gerekir. Bizim sorumuza sebebini belirtmemişlerdir.

3.3.3. Temel Dini Bilgiler Dersinin Yeterliliği

Bu soruyu öğretmenlere sormamızdaki sebep şu an Kur'an Kurlarında okutulan ders kitabı ilkokuldan mezun olan öğrenciler için hazırlanmıştı. Bu sebeple araştırmamızda öğretmenlerin görüşlerine baş vurarak, bu yöndeki düşüncelerini öğrenmek istedik.

TABLO 56

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Yetersiz	25	38,9	31,6
Kısmen	45	27,8	36,8
Yeterli	25	33,3	28,9

Anketimize katılan deneklerimize yönelttiğimiz bu sorumuza karşılık aldığımız cevaplar Tablo 56'da da görüldüğü gibi yetersiz % 31,6, kısmen yeterli % 36,8, yeterli % 28,9'dur. Daha önceki araştırmada yetersiz % 6,60, kısmen yeterli % 66,3, yeterli % 15,9'dur. Bu araştırmada da aşağı yukarı paralellik gözükmekte ve zaman zaman öğretmenlerle yapmış olduğumuz sohbetlerimizde de bu ders kitabındaki konuların genişletilerek tekrar yazılmasında fayda olacağını ifade etmişlerdir.

3.3.4. Kur'an Okuma Dersinin Yeterliliği

TABLO 57

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yetersiz	20	16,7	18,4
Kısmen	15	5,6	10,5
Yeterli	60	77,8	68,4

Kur'an okuma ile ilgili sorduğumuz bu sorumuza yetersiz % 18,4, kısmen yeterli % 10,5, yeterli % 68,4'tür. Bu anketimizden % 32' ye yaklaşan bir memnuniyetsizlik gözükmeğtedir. Bunun sebebinin sorulduğunda Kur'an okutuyoruz ama manasını öğrencilerimiz bilmiyor. Kur'an-ı Kerim Arapça olduğu için öğrenciler okuduklarını anlayamamaktalar, dinimize göre Kur'an-ı Kerim'i okumak ve dinlemek ibadet olduğu için müslümanlar anlamadıkları halde Kur'an-ı Kerim'i öğrenmiş ve okumuşlardır. Halbuki onu anlayarak okursalar çok daha verimli olabilir. Onun için Kur'an kurslarında okuyan öğrenciler için en azından Arapça dersi olursa Kur'an-ı Kerim'in mealini öğrenebilirler.

3.4. Mesleki Ve Sosyal Etkinlikler

3.4.1. Ders Saati Dışında Öğrencilerle İlgilenebilme

TABLO 58

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Pek ilgilenemem	5	5,6	5,3
Kısmen ilgilenirim	65	7,2	68,4
Devamlı ilgilenirim	30	22,2	26,3

Araştırmamıza katılan öğreticilerden aldığımız cevaplarda, pek ilgilenemem % 5,3, kısmen ilgilenirim % 68,4, devamlı ilgilenirim % 26,3'tür. Tablo 61'de de görüldüğü gibi öğrencilerle ilgilenme durumu pek istenilen

seviyede değil halbuki bu yaştaki gençlerle özel ilgilenmek onların problemlerini gidermek gerekir. Kur'an kurslarında da rehber öğretmen sistemine başlanması gerekir. Kur'an kursu öğretmenlerinin de rehber öğretmenin özellikleri hususunda eğitilerek öğrencilerle ilgi ve alakalarının artırılması sağlanmalıdır. Bayan öğretmenlerin öğrencilerle ilgilenme durumları erkek öğretmenlere göre daha az gözükmekte bunun sebebini sorduğumuzda kendi çocuklarını maddi problemden dolayı kreş vb. yerlere veremediklerinden ders saati dışındaki zamanlarını kendi çocuklarına ve ev işlerine ayırdıklarını belirtmişlerdir.

3.4.2. Öğrencilerin Yanlış Tutum Ve Davranışlarının Karşısındaki Tutumunuz

TABLO 59

	Erkek %	Kadın %	Toplam %
Görmezden gelirim	0	5,6	2,8
Tek olduğu zaman hatasını düzeltmesini söylerim	35	27,8	31,4
Arkadaşlarının yanında uyarırım	10	11,1	10,5
İsim vermeden ikaz ederim	30	50	40
Daha çok ilgi gösteririm	10	5,6	7,8
Cevap yok	5	10	7,5

Tablo 59'da da görüldüğü gibi % 2,8'i görmezden gelirim, % 31,4'ü, tek olduğu zaman hatasını düzeltmesini söylerim, % 10,5'i arkadaşlarının yanında uyarırım, % 40 isim vermeden ikaz ederim, % 7,8'i daha çok ilgi gösteririm % 7,5'i de cevap yok işaretlemişlerdir. En fazla isim vermeden ikaz ederim cevaplandırılmış fakat yapılan hatalı davranışın tekrar edilmemesi de izah edilmeli, tek başına olduğunda söylemek ise ileriki durumlarda umursamaz bir havaya bürünmelerine sebebiyet verebilir. Arkadaşlarının yanında uyarmak ilk bakışta problemi halletmeye yetebilir fakat buda sık olursa bağışıklık kazanmasına sebep olabilir. Bu hususlar

dikkate alınarak her yol bir ölçüde denenebilir, ama öğreticinin de aynı yolu sürekli takip etmemesi gerekir.

3.4.3. Öğrencilerin Problemlerin Çözümünde Öğreticilerle İşbirliği

TABLO 60

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Her zaman	55	27,8	42,1
Bazen	40	50	44,7
Kendi başıma halletmeye çalışırım	0	22,2	10,5

Tablo 60'daki bulgulara göre her zaman % 42,1, bazen % 44,7, kendi başıma halletmeye çalışırım % 10,5'tir.

Verilere göre öğreticilerin çoğunluğu işbirliği yapmaktadır. Zaten bu durum dinimizin de istediği bir durumdur. Kur'an kursu öğreticileri arasında böyle bir durumun olması ayrı bir önem arz etmektedir. Özellikle bayan öğreticiler % 22,2lik bir oranla kendim hallederim'i işaretleyerek dikkat çekmişlerdir.

3.4.4. Bulduğunuz Kursun Derneği

Ülkemizde Kur'an kurslarının bina yapım ve onarım işlerini üstlenen kuruluşlar genelde "Kur'an Kursları Yaptırma ve Yaşatma Derneği" adı altında faaliyet gösteren derneklerdir. Devlet bütçesinden Kur'an Kursu binası için katkı sağlanmamaktadır. Sadece öğreticilerin maaşları devlet tarafından karşılanmaktadır. Bunun için dernekler eğitim ve öğretime müdahale etmediği müddetçe faydalıdır. Çünkü Kur'an kurslarında genelde fakir aile çocukları okumakta ve bunların ihtiyaçlarını dernekler karşılamaktadırlar. Biz bunun neticesinde bulduğunuz kursun derneği var mı ? sorusunu yönelttik.

TABLO 61

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Evet	85	94,4	89,5
Hayır	15	5,6	10,5

Anketimize katılan deneklerden % 89,5'nin derneğin bulunduğunu, % 10,5'nin de bulunmadığı cevabını aldı.

3.4.5. Dernek Yönetimiyle İlişkiler

TABLO 62

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Çok iyi	30	33,3	31,6
Normal	45	61,1	52,6
İyi değil	0	0	0
Cevap yok	25	5,6	15,3

Tablo 62'de sorumuzdan aldığımız cevap çok iyi % 31,6, normal % 52,6, cevap yok % 15,3'tür. Öğreticilerin büyük çoğunluğu derneklerden memnun görünmekte ve % 15,3'lük bir bölüm bu soruya cevap vermemeyi uygun görmüşlerdir.

3.5. Sekiz Yıllık Zorunlu Temel Eğitim Sonrası Kur'an Kursları

3.5.1. İlkokul Mezunlarına Göre İlköğretimden Sonra Gelen Öğrencilerin Öğrenme Yetenekleri

TABLO 63

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Zayıf	10	22,2	15,8
Orta	40	16,7	28,9
İyi	40	38,9	39,5
Çok iyi	10	22,2	15,8

Araştırmamıza katılan öğretmenlerden aldığımız cevapta zayıf % 15,8, orta % 28,9, iyi % 39,5, çok iyi % 15,8'dir. Tablo 52'de de görüldüğü gibi ilköğretimdeki öğrencilerin anlama ve öğrenme yetenekleri ilköğretim'e göre daha iyi seviyede bunun sebebini sorduğumuzda öğretmenler yaş seviyesinin 12'den 15'e çıkması ve eskiye oranla sınıfların kalabalık olmaması, öğrencilerin daha iyi eğitim almalarına ve dersleri daha iyi anlamalarına sebep olmuştur.

3.5.2. İlkokul Mezunlarına Göre İlköğretimden Sonra Gelen Öğrencilerin Kur'an Kurslarına Adaptasyonları

TABLO 64

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Zayıf	25	27,8	26,4
Orta	35	33,3	34,1
İyi	30	27,8	28,9
Çok iyi	10,5	10,7	10,6

Araştırmamıza katılan öğretmenlerden aldığımız cevapta zayıf % 26,4, orta % 34,1, iyi % 28,9, çok iyi % 10,6'dır. Zayıf ve orta oranı iyi ve çok iyi'ye göre oldukça fazla bu da ilköğretim öğrencilerinin yaşlarının küçük olması ve eğitimlerinin az olmasından dolayı, ilköğretimden gelen öğrencilere göre daha çabuk adapte olmalarını sağlamaktadır.

3.5.3. Kursa Başladıktan Sonra Öğrencilerin Davranışlardaki Olumlu ve Olumsuz Değişiklikler

TABLO 65

	Erkek %	Kadın %	TOPLAM %
Zayıf	5	0	2,7
Orta	15	16,7	16,2
İyi	70	55,6	64,9
Çok iyi	10	22,2	16,2

Araştırmamıza katılan öğretmenlerden aldığımız cevapta zayıf % 2,7, orta % 16,2, iyi % 64,9, çok iyi % 16,2'dir. Tablo 55'te de görüldüğü gibi öğrencilerin % 98'e yakınında olumlu değişimler olmuştur. Bu da Kur'an kurslarının beşeri münasebet açısından önemini göstermektedir.

3.5.4. Öğrencilere Göre İlköğretim Safhasında Okutulan Din Dersinin Yeterli Olup Olmadığı

TABLO 66

	Erkek %	Kız %	TOPLAM %
Yeterli değil	76,7	69,2	72,9
Az yeterli	14,2	10	12,1
Yeterli	6,7	13,3	10
Çok yeterli	2,5	2,5	2,5

Sekiz yıllık zorunlu temel eğitimden önce Kur'an kurslarına ilkokulu bitiren öğrenciler kabul ediliyordu ve öğrenciler sadece 4 ve 5. sınıflarda din dersi alabiliyordu. Şimdi ise 8. sınıfa kadar din dersi olarak geliyor. İşte böyle bir ortamda Kur'an kurslarının din eğitimindeki yeri tesbit edilmeye çalışıldı ve tablo 67'deki cevaplar alındı. İlköğretimdeki din dersi yeterli değil diyenler % 72,9, az yeterli % 12,1, yeterli % 10, çok yeterli diyenler de % 2,5'tir.

3.5.5. Öğrencinin Dinini Daha İyi Öğrenebildiği Yer

TABLO 67

	Erkek %	Kız %	TOP %
İlköğretimde İslamı daha iyi öğrendiğime inanıyorum	5,8	6,7	6,3
Kursta İslamı daha iyi öğrendiğime inanıyorum	93,3	85,8	89,6
Başka	0,3	6,7	3,8

Bu sorumuz “öğrencilerin kursa geliş amaçları” sorusuyla paralellik arz ediyor. Din kültürü dersleri ilköğretimde okutulmaktadır. Bu sorumuz öğrencilerin Kurs ve ilköğretimdeki din eğitiminin mukayesesine yönelik görüşleriyle ilgili veriler sunmaktadır. Kurs öğrencileri ilköğretimdeki din eğitimini yeterli görmemekteler, Kur’an kursunda din eğitiminin daha iyi verildiğini düşünmekteler. Kuran kursu müfredatındaki temel dini bilgilerle ilgili bilgilerin ilköğretim programında da olduğunu biliyoruz. Ancak Kuran kursu müfredatında buna ek olarak kuran dersinin olması, kuran eğitiminin din eğitiminde önemli yere sahip olması öğrencilerin bu değerlendirmelerine sebep teşkil etmiş olmalıdır.

3.5.6. Öğrencilere Göre Sekiz Yıllık Temel Eğitimin Kur’an Kurslarına Etkisi

TABLO 68

	Erkek %	Kız %	Toplam %
Kursların kalitesinin artmasına neden olur	5	11,7	8,3
Öğrenci sayısının azalmasına sebep olur	50	45,8	47,9
Hafızlık yapma sisteminin zayıflamasına	38,3	31,7	35
Cevap yok	5,8	8,3	7,1

D.İ.B’ndan aldığımız istatistiki bilgileri incelediğimizde sekiz yıllık zorunlu temel eğitimden en fazla etkilenen kurumların başında Kur’an kursları gelmektedir. 1996-97 öğretim yılında Kur’an Kursu sayısı 5241, öğretici sayısı erkek 2578, kadın 2932, toplam 5510, öğrenci sayıları erkek yüzünden 46258, kız 109718, toplam 155976, hıfz erkek 13679, kız 7465, toplam 21144, Genel toplam 177120’dir.

2000-2001 öğretim yılında ise Kur’an kursu sayısı 3211, öğretici sayısı 4595, öğrenci 78578, hıfz 11775, genel toplam 90353’tür. (D.İ.B. Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı, 2001). Tablo 35’de de öğrencilerin verdiği cevaplarda istatistiki bilgilere yakındır. Öğrencilere yönettiğimiz bu sorulardan % 47,9’u öğrenci azalmasına sebep olur, % 35’i hafızlık yapma sisteminin

zayıflamasına sebep olacağını, % 8,3'ü Kur'an Kurslarının kalitesinin artacağını, % 7,1'i de cevap yok işaretlemişlerdir.

3.5.7. Öğretmenlere Göre Sekiz Yıllık Temel Eğitimin Kur'an Kurslarına Etkisi

Araştırmamıza katılan deneklerden aldığımız cevap, Kur'an kurslarının kalitesinin artmasına yardımcı olur % 2,6, öğrenci sayısının azalmasına sebep olur % 65,8, hafızlık yapma sisteminin zayıflamasına sebep olur % 23,7'dir. 1996-97 öğretim yılında, öğrenci 155976, hıfz 21144, Genel toplam 177120'dir.

TABLO 69

	Erkek %	Kız %	Toplam %
Kursların kalitesinin artmasına neden olur	5	0	2,6
Öğrenci sayısının azalmasına sebep olur	55	77,8	65,8
Hafızlık yapma sisteminin zayıflamasına	30	16,7	23,7
Cevap yok	5,8	10,1	7,9

2000-2001 öğretim yılında ise , öğrenci 78578, hıfz 11775, genel toplam 90353'tür. (D.İ.B. Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı, 2001). Verilen bilgilerden de anlaşıldığı gibi öğrenci sayılarında önemli bir azalma görülmektedir. Bu da Kur'an kurslarına olan ilginin azaldığını,ve öğrencilerin fazla istekli olmadıklarını göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışma Kur'an kurslarında eğitim gören öğrenciler ve bu kurslarda görev yapan öğretmenler üzerinde bir alan çalışmasıdır. Araştırmada genel anlamda sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimden sonra Kur'an kurslarındaki eğitim - öğretimin ve mevcut durum tespit edilmeye çalışılmış, karşılaşılan problemler, öğrencilerin eğitim ve beklentileriyle, öğretmenlerin ders metodları, müfredat gibi konular işlenmiştir. Bu alan araştırmasına anket yöntemiyle İstanbul Müftülüğü'ne bağlı Ümraniye, Bağcılar ve Sultanbeyli'deki Kur'an Kurslarından 120 kız ve 120 erkek öğrenci ve 18 kadın ve 21 erkek öğretici katılmıştır.

Yapmış olduğumuz anket çalışmamızdan çıkarılan sonuçlar aşağıdaki şekildedir.

1. Sekiz yıllık temel eğitimden önce Kur'an kursları üzerinde Bayraktar'ın yapmış olduğu ankete katılan öğrencilerin yaş durumları 11-12 % 28,98, 13-14 % 43,26, 15-16 arası ise % 27,75'tir. Bizim yaptığımız araştırmada ise 14-15 % 37,1, 16-18 arası % 34,6, 19 ve yukarıları ise % 24,6'dır.

Sekiz yıllık temel eğitimden sonra ise Kur'an kurslarının yaş seviyeleri eski öğrencilerin de bu yıl mezun olmalarıyla birlikte, 14 ve yukarıları olmuştur. Özellikle Kur'an kurslarına devam eden kız öğrencilerden üniversite mezunu olanların artması dikkat çekmektedir. Bunun için Kur'an kurslarının program ve eğitim kadrosunun yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2. Kur'an kursu öğrencilerinin eğitim düzeyleri Bayraktar'ın (1992) yılındaki çalışması ile anlamlı farklılıklar gözlemlenmektedir. ilkokul % 37,9, ilköğretim % 35,4, lise % 19,6 üniversite % 5,4 gibi oranlara çıkmaktadır. Kur'an kurslarında ilköğretim mezunu olanlar ve ilköğretim çağını geçmiş, okur yazar olanlar okuyabilmektedir. Öğrencilerin eğitim seviyeleri de büyük önem arz etmektedir. Özellikle öğrencilerin eğitim seviyelerinin yükseldiğini görmekteyiz. Yüksek okul mezunu Bayraktar'da % 18,86 iken, bizim çalışmamızda % 44'dir.

3. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumları % 90 gibi büyük bir oranla babaya aittir. Annenin aile bütçesine katkısı yalnızca % 10'dur.
4. Öğrencilerin aylık gelir durumlarından çıkan sonuçta 501 milyondan fazla geliri olan ailelerin özellikle kız öğrencileri kursa gönderdikleri dikkati çekmektedir.
5. Yine aylık geliri 110 milyon ile 300 milyon olan öğrenci ailelerinin oturdukları evlerinin kendilerinin olduğunu belirtmeleri de ilginç bir durumu göstermektedir.
6. Kur'an kurslarındaki dini derslerin yanında olması istenilen dersler % 17,8 ile Türkçe dersi olmuştur. Bu da bize Kur'an kursu öğrencilerinin dilimize verdiği önemi göstermektedir.
7. Kur'an Kursunda okumalarına etki eden faktörlerden kendi isteğiyle gelen Bayraktar'da % 72,54 iken bizim çalışmamızda % 83,8'dir. Bu da öğrencilerin Kur'an kurslarına isteyerek gelme oranlarının yükseldiğini göstermektedir.
8. Öğrencilerin Kur'an Kursu'ndan mezun olduktan sonra gitmek istedikleri okullar tercihinde Bayraktar'da İHL'ye gideceğim % 41,22 iken, bizim araştırmamızda ise % 11,7'dir. İHL'de okumaya istek azalmıştır.
9. Kur'an Kursları'nda okumaktan memnuniyet Bayraktar'da % 92,1, bizim çalışmamızda ise % 97,1'dir. Bu da öğrencinin isteyerek Kur'an Kursu'nda okumasının katkısının büyük olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu kendi istekleriyle Kur'an kursunda okumayı istemişler ve niçin Kur'an kursu ? sorumuza "dinimi daha iyi öğreneceğime inandığım için" gibi cevaplar aldık.
10. Kur'an Kursu öğrencisi olduklarını gizleme durumunun ise Bayraktar'a verilen cevap % 10,23, bizim çalışmamızda bu oran % 2,1'dir. Öğrencinin yaş ve eğitim seviyesinin yükselmesi toplumdaki kendine güveni arttırmakta ve daha rahat olmalarını sağladığını düşünmekteyiz.

11. Öğretici - öğrenci ilişkilerinde memnun olmayan ve kararsız olanların oranı Bayraktar'da % 15,50,bizim araştırmamızda % 6,7'dir. Memnuniyet oranı % 93,3 gibi oldukça yüksek görünmesi öğreticilerin de öğrenciye karşı tutum ve davranışlarında öğreticilikten daha çok rehber öğretici görevini üstlendiğini ve Kur'an Kurslarının da eğitim-öğretim açısından kalitenin yükselmesine yardımcı olacaktır.

12. Ezberledikleri dua,ayet ve surelerin manalarını bilme durumuyla ilgili soruyla bir önceki çalışmaya göre daha iyi sonuçlar alınmıştır. Bayraktar'da bilme durumu % 2,85 bizim çalışmamızda % 12,5'tir. Bazılarını biliyorum, Bayraktar 'da 67,34 bizim çalışmamızda ise 72,1'dir. Bu sonuçlara göre Kur'an kurslarında müfredat programına meal dersinin özel olarak konulması, belirli surelerin meallerinin okutulması gerekmektedir.

13. İlköğretimden mezun olan öğrencilere ilköğretimde okutulan din derslerinin yeterli olup olmadığı hakkında sormuş olduğumuz sorumuza % 72,9 gibi önemli bir oranda yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Yine öğrencilere ilköğretimde okudukları din dersi ile Kur'an Kursu'nda öğrendikleri din derslerinin daha iyi öğrenebildikleri yeri sorduğumuzda : İlköğretim'de daha iyi % 6,3, Kur'an Kursu'nda daha iyi öğrendiğini söyleyenler % 89,6'dır.

14. Öğrencilere zorunlu temel eğitim'in sekiz yıla çıkarılmasının Kur'an Kursları'na etkisi ne olabilir sorumuza, Kur'an kurslarının kalitesinin artmasına sebep olur % 8,3, öğrenci azalmasına sebep olur % 47,9, hafızlık yapma sisteminin zayıflamasına sebep olur % 35'dir. İstatistiki rakamlar da bu sonucu göstermektedir. 1996-97 öğretim yılında toplam öğrenci sayısı 177 bin 120 iken, 2000-2001 öğretim yılında toplam öğrenci sayısı 90 bin 353'tür.

Kur'an kurslarının geleceği açısından Kur'an kurslarında da ikili eğitime geçilebilir. Sabah okula giden öğrenci öğleden sonra Kur'an kurslarına gidebilir, veya Halk eğitimdeki gibi öğrencilerin yabancı dil kurslarında olduğu gibi

dini bilgi ve kuran okuma konusunda seviye tesbiti yapılarak dini bilgi öğrenme de değişik kurlar halinde Kur'an kurslarında da eğitim yapılabilir.

15. Öğrenciye uygulanan disiplinde Bayraktar'ın çalışmasındaki oranlarla ters orantı gösteren en önemli anketlerimizden biri olarak dikkatimizi çekmiştir. Bayraktar'da hata yapan öğrenciyi ikaz eden eğitici oranı % 49,79 bizim çalışmamızda % 22,5 , doğrusunu gösterme Bayraktarda % 8,16 bizde ise % 54,6'dır. Günümüzde otoriter öğretici yerine rehber öğretici tercih edilmekte ve benimsenmektedir.

16. Müfredatın yeterliliğiyle ilgili sorumuza öğretmenler, yeterli, % 18,4, kısmi yeterli % 39,5, yeterli değil % 34,2'dir. Öğreticilerin bu görüşü önemlidir ve programın yeniden gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

17. Öğreticilerin ders saatleri dışında öğrencilerle ilgilenme durumu Bayraktar'da % 96,22, bizim çalışmamızda % 94,7'dir. Fakat bizim çalışmamızda kadın öğretmenlerin ilgilenme oranları erkeklere göre % 36,4 gibi fark göstermektedir. Bununun sebebini sorduğumuzda boş vakitlerini özel işlerine ve çocuklarına ayırdıkları cevabı alınmıştır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AHMED BİN HANBEL, Müsned, c. 19, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

ATAY, Hüseyin, Osmanlılarda Yüksek Din Eğitimi, Dergah Yayınları, İstanbul, 1983

AYHAN, Halis, Türkiye’de Din Eğitimi (1920-1998), MÜİFV Yayınları, İstanbul, 1999

BALTACI, Cahit, XV.-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, İrfan Matbaası, İstanbul, 1976

BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı, Pedagojide ihtilal, (yy), İstanbul 1964

BAYRAKTAR, M. Faruk, Eğitim Kurumu Olarak Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma, Yıldızlar Matbaası, İstanbul , 1992.

-----., İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri , MÜİFV Yayınları, İstanbul 1984.

BİLGİN, Beyza., Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi, Yeni Çizgi Yayınları, Ankara, 1995

-----., Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri” , A.Ü.İ.F.Der, XXIV, Ankara, 1981.

-----., İslam ve Çocuk, DİB Yayınları, Ankara, 1987

CEBECİ Suat, Din Eğitimi, Bilimi ve Türkiye’de Din Eğitimi, Akçağ Yayınları, Ankara, 1996.

ÇELEBİ, Ahmet, İslamda Eğitim-Öğretim Tarihi, çvr. Ali Yardım, Damla Yayınevi, İstanbul, 1985

DURSUN Hakkı, Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, c. 1, Çağ Yayınları, İstanbul, 1986

el-BUHARİ, el-Camiu's-sahih, Çağ Yayınları, İstanbul 1315, VI/108.

GOTTHARD, Jaschke, Yeni Türkiye'de İslam, çvr. Hayrullah Örs, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1972

KAZICI, Ziya, İslam Müesseseler Tarihi, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 1991.

KESKİOĞLU, Osman, Berki, Ali Hikmet, Hz. Muhammet ve Hayatı, DİB. Yayınları, Ankara , 1978

KÖYLÜ, Mustafa, Yetişkin Din Eğitiminin Teorik Temelleri, Etüt Yayınları, Samsun, 2001.

MERT, Hamdi, Yaygın Eğitimde Din Eğitimi, Türkiye 1. Din Eğitimi Semineri, Ankara 1981.

MÜSLİM, Ebu'l-Hüseyin Müslim bin Haccac, el-Kuşeyri, Sahih-i Müslim, c. 4, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

ÖCAL, Mustafa, İ.H.L.'leri ve İlköğretim okulları, Ensar Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994

TAN, Hasan, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, İstanbul, 1986.

TAŞKÖPRÜ-ZADE, İsameddin Ahmet Efendi, "Mevzuatu'l-Ulum", çvr. Kemaleddin Mehmed, İstanbul, 1313, I.

TAYMAZ, 1981:4.;Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon, 1992:76.

TECRİDİ SARİH, Diyanet Yayınları , c. 11, Ankara, 1980.

TİRMİZİ, es-Salih Sevabü'l-Kur'an, 2, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

TOSUN, Cemal, Din ve Kimlik, TDV Yayınları, Ankara, 1993.

USLU, Hüseyin, Başlangıçtan Günümüze İslam Müesseseleri Tarihi, Yayılcılık Matbaası, İstanbul, 1985.

ÜNLÜ, Nuri, Anahatlarıyla İslam Tarihi başlangıcından 1918'e, İstanbul, MÜİF yay, 1984.

YÜRÜK, Yaşar, Kur'an Kursu Öğrencilerinin Psiko-Sosyal Problemleri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1992.

DİĞER KAYNAKLAR

TEZLER

AY, M. Emin, Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur'an Kurslarının Problemleri ve Beklentileri, Uludağ Yayınları, Bursa, 1994

AYDIN, Ali Rıza, Kur'an Kursu Öğrencilerinin Meslek Problemleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1991

BAĞCI, Engin, Türkiye'deki Kur'an Kurslarının Tarihi, Uludağ Üniversitesi, 1995

BAL, Necdet, Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Yaygın Din Eğitimi ve D.İ.B’na bağlı Kuran Kursları Ankara Üniversitesi 1985 (Basılmamış Lisans Tezi)

BURHAN, Necla, Kur’an Kursu Öğrencilerinde Din Duygusunun Gelişimi, Uludağ Üniversitesi, 1995

KARAOĞLULARI, Mehmet, Bursa ilindeki Kur’an Kurslarında Yapılmakta Olan Hafızlık Eğitimi ve Problemleri, Uludağ Üniversitesi, 1988

KARLIK, Haluk, Türkiye’de Kur’an Kurslarının Din Eğitimi ve Öğretimimiz, Ankara Üniversitesi, 1980

KİRPİTÇİ, Eyüp, Kur’an Kursu Ders Programlarının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi, 1996.

ŞEN, Süleyman Zihni, Kur’an Kursu Öğrenci ve Öğreticilerinin Beklenti ve Sorunları, Uludağ Üniversitesi, 1995

ANSİKLOPEDİLER

PEDERSEN, johs, “Sıbyan Mektepleri”, İslam Ansiklopedisi, c. 8, İstanbul, Milli Eğitim basımevi, 1979.

RECKENDORF, “Ehlü’s-Suffa”, İslam Ansiklopedisi, c. 4, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1977.

ŞENER, Mehmet, “Cami”, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 7, s. 46-92, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993.

İSTATİSTİKLER

Devlet Planlama Teşkilatı, İkinci Beş Yıl, 1968-1972, Ankara 1972.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Kur'an kursları yönergesi, Ankara, 1995.

Diyanet İşleri Başkanlığı, İstatistikler, Ankara, 1997-2001.

EK: 1

AÇIKLAMA

Sayın Öğrenci,

Kur'an Kursları ile ilgili bir araştırma yapmaktayım. Araştırma sonuçlarının güvenilir olması, soruların samimiyetle ,başkasının tesirinde kalmadan ve doğru cevaplamanıza bağlıdır. Lütfen çeşitli sorularla ilgili olarak durumunuzu ve görüşlerinizi açıkça belirtiniz.

Ankete isim yazmayınız ve size uygun cevabın yanına (X) işareti koyunuz. İlmi yaklaşım dışında başkaca bir amaç taşımayan böyle bir araştırmanın gerçeklere ulaşmasını sağlama yönündeki katkı ve yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

NİSAN 2001

Mustafa BÜYÜKDİNÇ

S.Ü. İlahiyat Fak. Yüksek Lisans Öğr.

ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ ANKET

1- Cinsiyetiniz

- Kız
- Erkek

2- Okuduğunuz Kur'an Kursunda

- Gündüzlü Öğrenci
- Yatılı öğrenci

3- Yaşınız.....

4- Eğitim durumunuz

- İlk okul
- İlköğretim
- Başka.....

5- Kursta şu anda hangi programa dahilsiniz?

- Yüzüne (Kur'an okumayı öğrenme)
- Hafızlığa çalışma
- Hafızlık sınavına hazırlanma

6- Şimdi nerede kalıyorsunuz ?

- Ailemin yanında kalıyorum
- Kurs pansiyonunda kalıyorum
- Arkadaşlarla bir evde kalıyorum
- Başka.....

7- Aileniz nerede oturuyor?

- Köyde
- Kasabada
- ilçe merkezinde
- İl merkezinde
- Yurt dışında

8- Annenizin tahsil durumu nedir ?

- Okur yazar değil
- Okur yazar
- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Üniversite veya yüksek okul mezunu

9- Babanızın tahsil durumu nedir ?

- Okur yazar değil
- Okur yazar
- İlk okul
- Orta okul
- Lise
- Üniversite veya yüksek okul mezunu

10- Ailenizin oturduğu konut

- Kendi evimiz
- Kira
- Lojman

11- Annenizin mesleği nedir?

- Çalışmıyor
- Serbest alışıyor
- Memur
- İşçi
- Emekli
- Başka.....

12-Babanızın mesleği nedir?

- Çalışmıyor
- Serbest alışıyor
- Memur
- İşçi
- Emekli
- Çiftçi
- Başka

13- Ailenizin aylık geliri nedir ?

- 100-150 milyon arası
- 151 -300 milyon arası
- 301-500 milyon arası
- 501 milyondan fazla

14- Kurs masraflarım kim karşılıyor?

- Ücret ödemiyorum
- Ailem
- Akrabalarım

15-Velinizin hocalarınızla sizin durumunuzu görüşme sıklığı nedir?

- Sık sık gelir
- Bazen gelir
- Hiç gelmez

16- Kursa gelmeniz nasıl gerçekleşti ?

- Kendi isteğimle
- Anne babamın isteğiyle
- Arkadaşlarımın teşvikiyle

17- Kur'an Kurşunda okumaktan memnun musunuz?

- Çok memnunum ,
- Memnunum
- Memnun değilim
- Hiç memnun değilim

18- Kur'an Kursuna geliştteki amacınız nedir ? Kur'an-ı Kerimi ve temel dini bilgileri öğrenmek

- Anne ve babamın arzusunu yerine getirmek
- Fikrim yok
- Başka.....

19- Kur'an Kurşunu bitirdikten sonra ne yapmak istiyorsunuz ?

- İmam Hatip Lisesine gideceğim
- Liseye gideceğim
- Bir iş yerinde çalışacağım
- Başka

20- Gelecekte sahip olmak istediğiniz meslek nedir ?

.....

21- Kur'an Kursu öğrencisi olduğunuzu toplumda rahatlıkla söyleyebiliyor musun?

- Söylüyorum
- Yerine göre söylüyorum
- Gizliyorum. Çünkü.....

22- Aşağıdaki sıralanan öğretici davranışlardan sizi en çok üzüntüye sevk eden hangisidir ?

- Adaletsiz davranması
- Alay etmesi
- Azarlaması
- Arkadaşlarımın yanında cezalandırılması
- Derste söz hakkı vermemesi
- Başka.....

23- Kursunuzda hatalı bir davranışta bulunduğunuz zaman hocalarınızın tavrı nasıl oluyor

- İkaz ediyor
- Azarlıyor
- Dayak atıyor
- Kurstan uzaklaştırıyor
- Öğüt veriyorlar
- Davranışımın yanlış olduğunu söyleyip,doğru şeklini gösteriyorlar

24- Kursunuzdaki öğretici-öğrenci münasebetlerinden memnun musunuz ?

- Memnunum
- Biraz memnunum
- Memnun değilim
- Başka.....

25- Kursta bir problemle karşılaştığınız zaman öğretmenlerinize rahatlıkla açabiliyor musunuz?

- Rahatça açabiliyorum
- Biraz güçlük çekiyorum
- Hiç açamıyorum
- Başka.....

26- Kursta arkadaş edinebiliyor musunuz ?

- Kolayca arkadaş ediniyorum
- Arkadaş edinmekte güçlük çekiyorum
- Arkadaş edinemiyorum

27- Kursta boş zamanınızı nasıl değerlendiriyorsunuz ?

- Oyun oynayarak
- Kitap okuyarak
- TV. ve Video izleyerek
- Başka

28- Kursta en çok hoşunuza gitmeyen husus nedir ?

- Sınıflar çok kalabalık
- Dersler ağır
- Disiplin oldukça sıkı
- Pek disiplin yok
- Eğitim kalitesi düşük
- Hoşuma gitmeyen bir şey yok
- Başka.....

29- İlköğretimde okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile Kur'an Kurslarındaki temel dini bilgiler dersi karşılaştırılmasında aşağıdaki görüşlerden hangisi sizce daha doğrudur ?

- İlköğretimdeki Din Dersinde İslamiyet'i Kur'an Kursundan daha İyi öğrendiğime inanıyorum.
- Kur'an Kursundaki Din Dersinde İslamiyet'i ilköğretimden daha iyi öğrendiğime inanıyorum
- Başka.....

30- Sekiz yıllık kesintisiz eğitimin Kur'an kursları üzerindeki en önemli etkisinin ne olduğunu düşünüyorsunuz ?

- Kur'an kurslarının kalitesinin artmasına yardımcı olur
- Öğrenci sayısının azalmasına sebep olur
- Hafızlık yapma sisteminin zayıflamasına neden olur.
- Başka.....

31- Sizce sekiz yıllık ilköğretim safhasında okutulan din dersi yeterli mi ?

- Çok yeterli
- Yeterli
- Az yeterli
- Yeterli değil
- Başka

32- Kur'an kursundaki görünüş olduğunuz ibadet dersi yeterli mi ?

- Yeterli
- Az yeterli
- Yeterli değil
- Başka

33- Kur'an kursundaki görmüş olduğunuz itikat dersi yeterli mi ?

- Yeterli
- Az yeterli
- Yeterli değil
- Başka

34- Kur'an kursundaki görmüş olduğunuz Ahlak dersi yeterli mi ?

- Yeterli
- Az yeterli
- Yeterli değil
- Başka

35- Kur'an kursundaki görmüş olduğunuz Siyer dersi yeterli mi ?

- Yeterli
- Az yeterli
- Yeterli değil
- Başka

36- Kur'an kursundaki görmüş olduğunuz Kur'an dersi yeterli mi ?

- Yeterli
- Az yeterli
- Yeterli değil
- Başka

37-Mevcut programda en çok sevdiğiniz ders hangisidir?

- Kur'an-ı Kerim
- İtikat
- İbadet
- Siyer
- Ahlak

38- Bu derslere eklenmesini veya çıkarılmasını istediğiniz dersler varsa yazar mısınız?

Eklenmesini istedikleriniz.....

Çıkarılmasını istedikleriniz.....

39- Derslerin öğretim metodundan memnun musunuz ?

- Oldukça memnunum
- Biraz memnunum
- Memnun değilim
- Fikrim yok

40- Kur'an Kurslarında dini derslerin yanında aşağıdaki derslerden hangisinin olmasını istersiniz ?

- Türkçe
- İngilizce
- Matematik
- Resim
- Müzik
- Hepsi
- Hiçbiri

41- Hafızlığa başlayan her öğrenci Kur'an-ı ezberlemede zorlansa da hafızlığını tamamlaması gerekir" fikrine:

- Tamamen katılıyorum
- Kısmen katılıyorum
- Katılmıyorum
- Fikrim yok

42- Ezberlediğiniz dua , ayet ve surelerin manalarını biliyor musunuz?

- Hepsin! biliyorum
- Bazılarım biliyorum
- Hiçbirini bilmiyorum

43- Lütfen anket ile ilgili ilave etmek istediklerinizi aşağıya yazınız; .

.....
.....
.....
.....

Teşekkür ederim

EK:2

AÇIKLAMA

Sayın ğretici,

Kur'an Kursları ile ilgili bir araştırma yapmaktayım. Araştırma sonuçlarının güvenilir olması, soruların samimiyetle ,başkasının tesirinde kalmadan ve doğru cevaplamanıza bağlıdır. Lütfen çeşitli sorularla ilgili olarak durumunuzu ve görüşlerinizi açıkça belirtiniz.

Ankete isim yazmayınız ve size uygun cevabın yanına (X) işareti koyunuz.

İlmi yaklaşım dışında başkaca bir amaç taşımayan böyle bir araştırmanın gerçekler ulaşmasını saptama yönündeki katkı ve yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

NİSAN 2001

Mustafa BÜYÜKDİNÇ

S.Ü. İlahiyat Fak. Yüksek Lisans Öğr.

ÖĞRETİCİLERLE İLGİLİ ANKET SORULARI

1- Cinsiyetiniz

- Erkek
- Kadın

2- Görev yaptığınız Kur'an Kursu

- Erkek Kur'an Kursu
- Kız Kur'an Kursu
- Kız Erkek Karışık
- Yatılı Erkek Kur'an Kursu
- Yatılı Kız Kur'an Kursu

3- Eğitim durumunuz

- İlkokul
- Ortaokul
- İmam Hatip Lisesi
- Üniversite
- Başka.....

4- Hafız mısınız?

- Evet
- Hayır

5- Haftada kaç saat derse giriyorsunuz?

- 12 saat
- 15 saat
- 18 saat
- 21 saat
- 24 saat

6- Hangi programı takip ediyorsunuz ?

- Kur'an okuma
- Hafızlık
- Başka

7- Daha önce hizmet içi eğitim kursuna katıldınız mı ?

- Evet
- Hayır

8- Sizce dini bilgiler dersi öğrenciler için yeterli mi?

- Yeterli
- Yetersiz
- Kısmen

9- Kur'an okuma dersleri öğrenciler için yeterli mi?

- Yeterli
- Yetersiz
- Kısmen

10- İlave edilmesini veya çıkarılmasını istediğiniz konular var mı?

- Kur'an-ı Kerim (Tecvid, talim, ezber)
- İbadet
- İtikat
- Siyer
- Ahlak

11- Kur'an Kursu müfredatı okutulan sınıfın yaş düzeyine uygun mudur?

- Uygun
- Kısmen
- Uygun değil
- Başka

12- Müfredat konularını verilen süre içinde bitirilebiliyor musunuz?

- Evet
 Hayır

13- Öğrencilerin derslere olan ilgileri nasıldır ?

- Yüksek
 Orta
 Pek az
 Başka

14- Öğrenciler daha çok hangi derslere ilgi gösteriyorlar örnek verebilir misiniz?

.....

15- Öğrencilerden daha çok hangi sorularla karşılaşıyorsunuz?

.....

16- Öğrencilere ezberlettiğiniz dua, ayet ve surelerin meallerini de öğretiyor musunuz?

- Evet
 Hayır
 Başka.....

17- İlköğretimden sonra gelen öğrencilerin öğrenme yetenekleri ilkokul mezunlarına göre

- Çok iyi
 İyi
 Orta
 Zayıf

18- İlköğretimden sonra gelen öğrencilerin adaptasyonun ilkokul mezunlarına göre:

- Çok iyi
- iyi
- Orta
- Zayıf

19- Kursa başladıktan sonra öğrencilerin davranışlarındaki değişiklik nasıldır ?

- Çok iyi
- iyi
- Orta
- Zayıf

20- Sekiz yıllık kesintisiz eğitim Kur'an kursları üzerindeki en önemli etkisinin ne olduğunu düşünüyorsunuz?

- Kur'an Kurslarının kalitesinin artmasına yardımcı olur
- Öğrenci sayısının azalmasına sebep olur
- Hafızlık Yapma sisteminin zayıflamasına sebep olur
- Başka.....

21- Okuttuğunuz müfredat, öğrencilerin eğitim durumlarının yükselmesinden dolayı Öğrenim ihtiyaçlarına cevap verebilmekte midir ?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Diğer

22- Dersin işlenişinde daha çok hangi yöntemi uygulamaktasınız ?

- Anlatım
- Soru Cevap
- Tartışma
- Grup Çalışması
- Diğer.....

23- Dersinizin işlenmesinde öğrenciler ne derece aktiftirler?

- Dersi Öğrencilerle birlikte işlerim
- Grup Çalışmalarım öğrenciler yapar
- Öğrenciler çok az aktiftirler

24 - Verdiğiniz derslerle ilgili olarak gezi ve gözlem yapma durumunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Başka.....

25- Öğrencilere ne tür Ödevler veriyorsunuz? örnek verebilir misiniz?

.....

26- Derslerinizde daha çok hangi Öğrencilerle ilgileniyorsunuz?

- Başarı derecesi iyi olan öğrencilerle
- Başarı derecesi orta olan Öğrencilerle
- Başarı derecesi düşük olan öğrencilerle
- Yerine göre ilgilenirim

27- Ders saati dışında öğrencilerle ilgilenebiliyor musunuz?

- Devamlı ilgilenirim
- Kısmen ilgilenirim
- Pek ilgilenmem
- Başka

28- Bir öğretici olarak mesleki formasyon açısından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Yeterli
- Biraz yetersiz
- Yetersiz
- Başka.....

29- Pedagojik formasyonunuzu geliştirmek için herhangi bir çalışmanız var mı?

- Pedagoji ile ilgili eserleri okuyorum
- Özel ders alıyorum
- Kısmen okuyorum
- Başka.....

30- Kur'an-Kerim mealini baştan sona okudunuz mu ?

- Hepsini okudum
- Kısmen okudum
- Okumadım

31-Öğrencilerinizin size karşı yanlış tutum ve davranışları karşısındaki tavrınız nedir ?

- Göremezlikten gelirim
- Tek olduğu zaman hatasını düzeltmesini söylerim
- Arkadaşlarının yanında uyarırım
- İsim vermeden ikaz ederim
- Daha çok ilgi gösteririm
- İdareye haber veririm
- Derhal cezalandırırım

32- Öğrencilerin problemlerin çözümünde öğreticilerle işbirliği yapar mısınız?

- Her zaman
- Bazen
- Kendi başıma halletmeye çalışırım
- Pek ilgilenmem.

33- Hafızlık kapasitesi olmayan öğrenciler hafızlığa başlatılıyor mu?

- Başlatılıyor
- Başlatılmıyor
- Velisinin zorlamasıyla başlatılıyor
- Başka.....

34- Sizce Sekiz Yıllık kesintisiz eğitim neticesinde Kur'an Kurslarının durumu ne olabilir ?

- Artarak gelişir
- Kur'an Kurslarının kalitesini artırır.
- Birçoğu öğrenci bulamaz
- Hafızlık sistemi zayıflar
- Hiçbir değişiklik olmaz
- Başka

35- Öğrenci velileriyle görüşme düzeyiniz nasıldır?

- Sık sık görüşürüm
- Bazen görüşürüm
- Hiç görüşmem
- Başka

36- Sizce Kur'an Kurslarında okutulan 'Temel Dini Bilgiler' kitabı yeterli mi ?

- Yeterli
- Yeterli değil
- İdare eder
- Başka.....

37- Sizce "Temel Dini Bilgiler" kitabına eklenmesini veya çıkarılmasını istediğiniz konular var mı?

Eklenmesini istedikleriniz

Çıkarılmasını istedikleriniz

38- Bulunduğunu kursun derneği var mı ?

- Evet
- Hayır

39- Dernek varsa demek yöneticileriyle ilişkiniz nasıldır?

Çok iyi

Normal

Bazen iyi bazen kötü

Başka.....

40- Lütfen anket ile ilgili ilave etmek istediklerinizi aşağıya yazınız:

.....
.....
.....

Teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

22.11.1969 yılında Konya'nın Kadınhanı ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Kadınhanı Cumhuriyet İlkokulu'nda tamamladı. 1981-1984 yılları arasında İstanbul Erenköy Kur'an Kursu'nda hafızlığını tamamladı. Orta öğrenimini 1987, Lise tahsilini de 1991 yılında Kadınhanı İHL'de tamamladı. 1992 yılında MÜİF'ne başladı ve 1997 yılında mezun oldu. 1998 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri dalında Yüksek Lisansa başladı. Halen Yrd. Doc. Dr. Recep KAYMAKCAN danışmanlığında "Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Temel Eğitim Sonrası Kur'an Kursları'nda Eğitim ve Öğretim" isimli tez çalışmasını sürdürmektedir.